

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 7 mei 2009

MEDITATIE

De Koning over de dood

Wie de sleutel van een huis, schatkamer, gevangenis of vesting in zijn bezit heeft, die kan zeggen vrije toegang te hebben over dat huis, die gevangenis of vesting. Alzo zegt hier de verhoogde Christus tot Johannes op Patmos: En ik heb de sleutels der hel en des doods.

De verhoogde Christus wil hiermee zeggen: Ik heb de dood en de hel in bedwang. Ik regeer erover. De dood en het graf zijn tekenen van satans macht over de mens. Het zijn de bewijzen, dat zijn plannen met de mens gelukt zijn. De mens door God geschapen om te leven, is door zijn verleiding een mens geworden, die geboren wordt om te sterven en in het graf te dalen. Het is door de zonde, dat de dood en het graf macht over de mens hebben gekregen. Alzo zijn dood en graf de machtige bolwerken van de satan. Hij bewijst daarin zijn zegepraal over de mens, ja naar het schijnt ook over God. Door de zonde en door satans verleiding is de dood gekomen en worden er graven gedolven. God schiep de wereld en de

En Ik heb de sleutels der hel en des doods.

Openbaring 1 : 18

mensheid zonder dood en zonder graf. Alzo is ieder graf een gedenkteken niet alleen van onze zonde, maar ook van satans triomf. Hij is degene, die het dan toch maar zo ver gekregen heeft dat de beeldrager Gods in de aarde vergaat. Met de dood en het graf wil hij zeggen: ik heb over de mens getriomfeerd. Zo ver heb ik het toch maar gekregen. Ik heb Gods plannen met de mens verijdeld. Laten wij dit alles niet onderschatten. De dood toch is de ontzettendste macht, die de mensheid kent. Groot is de macht van het geld. Groot kan de macht zijn van legers en krijgsliden. Groot is de macht van de liefde en opoffering voor de ander. Maar de dood gaat in macht alles te boven. Wat voor machtige vorsten er ook leefden of welke onoverwinnelijke veldheren de wereld ook kende: zij allen hebben moeten bukken voor de

macht van de dood. Die ene vorst, die de dood heet, heeft alle andere machten aan zijn heerschappij onderworpen. Mensen die voor niets of niemand wilden buigen, hadden moeten buigen voor hem. Welk een macht bezit dan niet de dood en het graf. De Israëlitische vrouwen en meisjes zongen eenmaal: "Saul heeft zijn duizenden verslagen, maar David heeft zijn tienduizenden verslagen." Van de dood moeten we zeggen: hij heeft zijn ontelbaren verslagen. Er is niets wat deze koning der verschrikkingen stuiten kan. Hier baat geen wetenschap, geld, tranen, zorgen of liefde. Als er dan ook een vijand is, waaronder het menselijk geslacht al eeuwen heeft geleden, dan is dit de dood wel. Wat tedere banden zijn door de dood verbroken. Wat beken van tranen heeft de dood doen vlieden. Wat een levensgeluk is door de dood verwoest. De dood werpt zijn sombere schaduwen op ieders levenspad. Geen huis is er waar hij vroeg of laat niet binnenkomt. Hier baat echter geen blinddoeken of zelfmisleiding. De dood is een ontzettende werkelijkheid. Veel kan men overwinnen en te boven komen, maar voor de koning der verschrikkingen moet alles wijken. De dood is een macht vol werkelijkheid. En wie is er die zijn ziel bevrijden kan van het geweld des grafes? Ja, er is er Eén, Die Zich aan de macht van de dood heeft ontworsteld. Dat is de Zone Gods, Jezus Christus, onze Immanuël. En deze verhoogde Christus roept tot troost van Johannes en de vervolgte kerk uit: Ik heb de sleutels der hel en des doods. Niet de vijand regeert, maar de Christus regeert de vijand. Hij heeft de sleutels van de vesting des satans. De vijanden kunnen zich zelfs zonder Zijn wil noch roeren, noch bewegen. Het is een boodschap, die getuigt van Jezus' macht. Het is de macht van een overwinnaar. Jezus' gezag over hel en dood vloeit voort uit het recht van de overwinnaar. Gelijk overwonnen vijanden hun wapens inleveren en neerleggen aan de voeten van de overwinnaar, zo heeft satan voor Christus

Inhoud

87e jaargang

Nr. 32

- 1 Meditatie: De Koning over de dood
- 3 Bijbelstudie: De dood en begravenis van Sara (1)
- 4 Studenten spreken emeriti (3):
Goed spreken van de Drie-enige God
- 6 Werken voor de kerk:
Het deputaatschap voor Studerenden
- 7 De heilige huwelijke staat (2)
- 9 Omgaan met het verleden (2)
- 10 Boekbespreking
- 11 Boekennieuws
- 12 Kerknieuws
- 13 Berichten
- 15 Kerkdiensten

moeten buigen en de sleutels van hel en dood aan Hem moeten overdragen. De Heere Jezus heeft dood en hel overwonnen. Zwaar was de strijd geweest. Het leek alsof dood en hel Christus hadden overwonnen. Op het kruis had Jezus het hoofd gebogen en de geest gegeven. Hij was neergelegd in het graf. Het scheen alsof Christus de strijd verloren had en dood en hel hadden overwonnen. Jezus was dood geweest. Zo diep moest Hij zich vernederen om Zijn Kerk te bevrijden van het geweld van dood en graf. Maar Jezus is niet in de dood gebleven. Hij is uit de doden opgestaan! Hij kan Johannes toeroepen: Ik ben dood geweest, en ziet: Ik ben levend tot in alle eeuwigheid. De Dode is de Levende geworden. Gewoonlijk worden de levenden, doden. Hier echter de Dode, levend. Christus heeft teniet gedaan, hem, die het geweld des doods had, dat is de duivel. De duivel heeft de sleutels van dood en graf aan Jezus moeten afgeven. Hij heeft die macht moeten overdragen aan de Overwinnaar, de Heere Jezus Christus. Aan Christus is nu alles onderworpen. Ook de dood en de hel. Ook deze zo gevreesde machten. Wat een gevreesde macht is de macht van dood en hel. Het is een macht, die vooral gevreesd wordt door Gods kinderen. De dood is voor Gods kinderen een vreselijke vijand. De onbekeerde weet niet wat

sterven is. De wereld spreekt erover als "gaan slapen." De naamchristen reist de dood rustig tegemoet en de farizeeër denkt slechts aan de vergelding, die hij bij zijn sterven ontvangen zal voor al zijn inspanningen. Alleen de ware christen weet wat sterven is. Sterven is voor hem God ontmoeten. Sterven is voor hem de stap naar de poort tot een onherroepelijk eeuwig wee of eeuwig wel. En ook al weet de ware christen, dat zijn pand bij God is weggelegd en sterven voor hem een doorgang zal zijn tot het eeuwige leven, dan nog is sterven voor hem een vijand. Het is een gaan door het dal van de schaduw des doods. Hoe velen van Gods ware kinderen vrezen voor het sterven. Zij kennen de macht van de vijand. Zij weten, wat het is besprongen te worden door satan. Daarom vrezen zij de stervens-ure. Hoe zullen zij staande blijven als het lichaam zwak en de satan machtig zal zijn? Dood en hel zijn machten waarvoor Gods kinderen beven. Zij moeten als zij voor de poorten van die stad komen, roepen: In ons is geen kracht tegen deze grote menigte. Het is tot troost van die vrezenden, dat Christus hier roept: *En Ik heb de sleutels van de hel en de dood.* Nu is er geen nood, want Christus heeft de macht over dood en hel. De

vijanden, die ons zo benauwen kunnen, zijn overwonnen vijanden. De duivel is de gevangene van Christus. De gevangenis is zelf gevankelijk gevoerd. Nu kan Gods Kerk juichen: Wij zullen niet vrezen, al veranderde de aarde haar plaats en al werden bergen verzet in het hart der zeeën. Nu zullen de poorten der hel Gods Gemeente nooit kunnen overweldigen. Hoe fel de duivel ook woedt tegen Gods kinderen en plaagt met de macht van dood en hel, geen nood, want Jezus heeft de sleutels van de hel en van de dood. Het blijven wel vijanden, maar overwonnen vijanden. Nu kan de duivel slechts zover gaan, als Christus hem toelaat. Nu mag hij slechts datgene doen, wat Christus nuttig acht voor Zijn Gemeente. God wil immers de Zijnen door lijden heiligen. Hij wil Zijn strijders in de oorlog oefenen. Hij wil ons oefenen in de kennis van onze eigen zwakheid en zondigheid, opdat wij in onze krachteloosheid zouden zien op Christus, Die het Zijn strijdend volk toeroept: Vreest niet, want Ik ben dood geweest en ziet: Ik ben levend tot in alle eeuwigheid en Ik draag de sleutels der hel en des doods.

Kortgene,

ds. C. Harinck

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Wvd. hoofdredacteur:
ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136,
3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:
ds. C. Neele, Hyacinthenstraat 1,
2161 XN Lisse,
tel. 0252-413800, fax 0252-420471
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:
redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:
Uiterlijk **woensdag 17.00 uur** vóór
de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:
Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag**
in het bezit van de drukker te zijn.
Rouwadvertenties
uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:
Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 11,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 23,- per jaar + extra portkosten.
Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:
Mr. Clarence Bleeker, 1233 Leffingwell Av,
N.E., Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

De dood en begrafenis van Sara

Genesis 23

Een verschrikkelijke werkelijkheid
In dit hoofdstuk lezen we over het sterven van Sara. Tot negenmaal toe wordt er in dit hoofdstuk over de dood of de dode gesproken en tot dertienmaal toe over begraven en begrafenis.

Daar loopt ons leven immers op uit. Midden in het leven zijn we door de dood omgeven. Dat is de verschrikkelijke werkelijkheid sinds de zondeval. Leefden we daar toch meer bij. We zitten zo aan dit tijdelijke leven vast, alsof we hier altijd zullen blijven.

Al direct in het eerste geslachtsregister in de Bijbel, na de geschiedenis van de zondeval, lezen we keer op keer: 'En hij stierf', 'En hij stierf', als een steeds weerkerend refrein. Wie leeft er, die de slaap des doods niet eens zal slapen? Wie redt zijn ziel van het graf? Het is de levensvraag of we bereid zijn. De zaak van onze bekering kan geen uitstel lijden. Er is immers maar één schrede tussen ons en de dood.

Moeder van een volk

Hier wordt ons het sterven van Sara beschreven. Na de geloofsworsteling van Abraham op de berg Moria lezen we niet veel meer over Sara. Abraham heeft nog lange jaren daarna geleefd. Zeker nog wel vijftig jaar. Het was in die jaren alsof er een zekere rust over Abraham gekomen was. Eerst waren er zoveel gebeurtenissen geweest, zoveel diepten en zoveel beproevingen. Maar die laatste vijftig jaren kwam er een zekere rust in zijn leven. Zo kan het zijn bij oudere, geoefende christenen. Ze hebben zoveel meegemaakt in hun leven. Maar in hun latere levensjaren komt er een wonderlijke rust, een verstillings, een stil zijn tot God. Dan merkt u iets van dat stille wachten op de Heere, dat doet zeggen: Wanneer komt die dag, dat ik bij U mag wezen, en zien Uw aanschijn, geprezen.

Maar nu was er in die jaren toch nog een ingrijpende gebeurtenis. Het sterven van Sara heeft Abraham erg aangegrepen. Zoveel huwelijksjaren

had hij met haar mogen delen. Lief en leed hadden zij samen gedeeld. Nu kwam er een scheiding. Dat is bij ieder huwelijk het geval. Man en vrouw zijn samen totdat de dood scheiding maakt. En dan kijk je elkaar wel eens aan en je zegt tegen elkaar: 'Wie van ons zou de eerste zijn?' Want, behoudens hoge uitzonderingen, er is er toch één, die overblijft. Sara was de eerste: 'En het leven van Sara was honderd zeven en twintig jaren; dit waren de jaren des levens van Sara.' (vers 1). Abraham was tien jaar ouder dan Sara, dus op dat moment honderdzevenendertig jaar geleefd.

Het is opmerkelijk, dat Sara de enige vrouw uit heel de Bijbel is van wie de leeftijd bij het sterven genoemd wordt. Dat tekent haar bijzondere positie in de heilsgeschiedenis. Zij was de moeder van een volk, van het volk des verbonds, van Israël. Daarom zegt de Heere door de profeet Jesaja tot het volk Israël: 'Aanschouwt Abraham, ulieder vader, en Sara, die ulieden gebaard heeft'. (Jesaja 51:2).

Vreemdelingen zijn mensen, die heimwee hebben, heimwee naar God en de volmaakte gemeenschap met Hem. Zulke vreemdelingen komen thuis. Dan is de vreemd'lingschap vergeten en zijn ze voor eeuwig in het Vaderhuis.

Toch een vrouw des geloofs

Sara was een onstuimige vrouw, soms fel van karakter, maar ook een vrouw des geloofs. In Hebrreeën 11 staat zij in de rij van gelovigen uit de oude dag. Zij was één met Abraham in zijn levenskeus. Wat zijn dat gezegende huwelijken, waarin man en vrouw in de diepste dingen van het leven, in het geestelijke leven, één mogen zijn. Dat zijn huwelijken in de Heere, die een drievoudig snoer mogen zijn, als man en vrouw samen

aan de Heere verbonden mogen zijn in de vreze des Heeren. Dat zijn huwelijken, die een stootje kunnen hebben!

We mogen Sara wel zien als een voorloopster van Maria, de moeder des Heeren; zij heeft in haar leven ook iets doorleefd van de woorden van Maria: 'Zie de dienstmaagd des Heeren; mij geschiede naar Uw woord' (Lukas 1:38). Het is in Sara's leven wel door worstelingen heengegaan. Wat heeft zij moeten strijden tegen haar ongeloof. Maar toch heeft zij de goede strijd gestreden en het geloof behouden, enkel en alleen door Gods genade. Want zij was bepaald geen vrouw zonder gebreken. Maar in de Schrift wordt zij wel ten voorbeeld gesteld aan alle gehuwde vrouwen. Zij stierf te Kiriath-Arba, dat is Hebron (vers 2). Abraham was dus wat meer naar het noorden getrokken. Sara stierf in een vreemd land. Toch in het land der belofte? Jawel, maar toch in een vreemd land, want Abraham had de belofte nog niet verkregen. Maar al was zij dan vreemdelinge in een vreemd land, in haar sterven is zij thuisgekomen. Bij de dood komen vreemdelingen thuis. Zijn wij vreemdeling op aarde geworden, zoals de aartsvaders, die een stad verwachten, niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen? Dan is het ons reislied geworden:

*Ik ben, o HEER, een vreemd'ling
 hier beneën;
 Laat Uw geboën op reis mij niet
 ontbreken.*

Vreemdelingen zijn mensen, die heimwee hebben, heimwee naar God en de volmaakte gemeenschap met Hem. Zulke vreemdelingen komen thuis. Dan is de vreemd'lingschap vergeten en zijn ze voor eeuwig in het Vaderhuis.

Abrahams droefheid

'En Abraham kwam om Sara te beklagen, en haar te bewenen' (vers 2). Er worden hier twee woorden gebruikt: beklagen en bewenen. In die twee woorden wordt de oprechtheid van Abrahams droefheid ons beschreven. Er zijn helaas ook zoveel 'showtranen', waarbij men een paar dagen later al met elkaar vecht om de erfenis.

Wij mogen bedroefd zijn over onze geliefden, die ons door de dood ontvielen. Het is immers de kortste tekst uit de Bijbel: 'Jezus weende' (Johannes 11:35). Ook de Zaligmaker ween-

de bij het graf van iemand, die Hem zo lief was. Als er geen droefheid is bij iemands sterven, als er geen tranen zijn, dan is er iets grondig mis. Dan was er geen liefde. Want de liefde weent over iemand, die ons lief was en die we door de dood moeten missen. Zo heeft Jezus ook geweend. En in Zijn wenen heeft Hij verzoening

aangebracht over zoveel onheilige tranen, zoveel tranen van zelfbeklag, in het leven van Zijn kinderen. Als onze tranen de grond van onze zaligheid moesten zijn, het was een hope-loze zaak. Maar omdat Jezus weende, zullen de Zijnen eeuwig zingen van de wegen des Heeren.

Abraham weende over Sara. Maar,

naar het woord van Calvijn, mogen we niet overmatig treuren over dege-nen, die in Christus ontslapen zijn. Ze zijn immers thuis en hebben hun wens verkregen.

(wordt vervolgd)

Zeist,

ds. J. J. van Eckeveld

STUDENTEN SPREKEN EMERITI

3

Goed spreken van de drie-enige God

Dat hij dominee zou worden, leek onmogelijk. Hij achtte zichzelf onbekwaam. En toch werd het hoe langer hoe meer zijn uitzien. De last werd hem opgelegd. Welke verwachtingen had hij van het ambt? Ds. J. Karels: 'Ik had helemaal geen bijzondere verwachtingen. Het was alleen mijn verlangen dat de Heere me zou willen gebruiken tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk en tot troost van Zijn volk. En zo is het nog'.

Van 1971 tot 1975 studeerde Karels aan de Theologische School te Rotterdam. Zijn eerste gemeente werd Werkendam. Daarna zouden Beekbergen, Rijssen-Zuid, Oudemirdum en Mid-delharnis volgen. In 2003 werd hem emeritaat verleend. Sindsdien woont hij met zijn vrouw in Rijssen. Vanuit hun appartement hebben zij zicht op "De Tabernakel", het kerkgebouw van de gemeente Rijssen-West.

Hoe ervaart u het om emerituspredikant te zijn?

'De drukte van de pastorie is er niet meer. Dat geeft rust. Gelet op mijn leeftijd en gezondheidsomstandighe-den is dat goed. Bij de jaarwisseling 2007-2008 kreeg ik een hartinfarct.

"Als God 'een ons liefde' geeft, krijg je er 'een pond gunning' bij."

"Het leed geen twijfel: bij God is er een rijkdom van zalig- worden. Hoe rijker hij dat tekende, hoe armer ik werd."

Daarna kon ik niet voorgaan. Dat voelde ik zelf ook duidelijk. Na drie maanden begon het verlangen weer te groeien om Gods Woord te mogen uitdragen. Maar de dokter vond dat ik nog niet genoeg hersteld was; mijn bloeddruk was veel te hoog. Het duurde toen nog drie maanden voor ik weer mocht voorgaan; in mijn bele-ving een lange tijd. Gelukkig mag ik nu toch elke zondag weer twee maal het Woord bedienen'.

Pastorieleven

Terugblikkend op 28 jaar pastoriele-ven, is het nu wel stil geworden. 'Het was druk, zeker in mijn Rijssense tijd. Daar moest ik altijd onderscheid maken tussen 'dringende zaken' en 'zeer dringende zaken'. Aan dringen-de zaken kon ik meestal niet begin-nen; voor de zeer dringende zaken kwam ik eigenlijk al tijd te kort'.

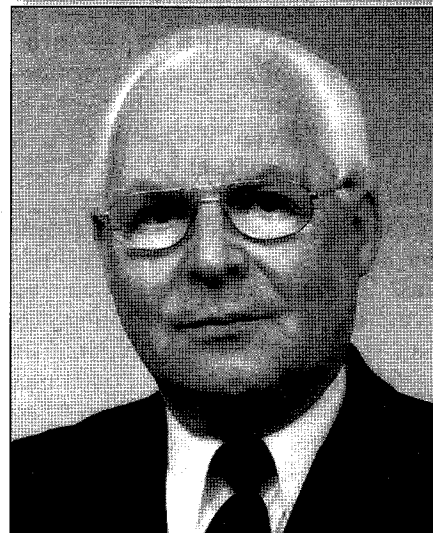
De 73-jarige emeritus vindt het pas-toraat erg belangrijk. 'Een dominee kan de boodschap niet persoonlijk adresseren en hij mag van de preek-stoel geen steekstoel maken. Zo moet het niet. Toch is het zo belangrijk om te weten waar de kudde legert. Dat verdiept de prediking. En dat gebruikt de Heere'.

De wisselwerking is ook andersom: dat er in de gemeente Aärons en Hurs zijn die de prediker ondersteunen in het gebed. 'Toen ik in Werkendam begon, woonde daar de emerituspredikant ds. Chr. van Dam. Als ik hem op maandagochtend opzocht, zei hij: 'Broertje, als jij 's zondagsavonds amen zegt, dan gaat Van Dammetje voor je zuchten voor de volgende zondag'. Wat maakte me dat klein. Een oude knecht tegen wie ik zo opzag, droeg mijn last mede in het

STUDENTEN SPREKEN EMERITI

In deze rubriek gaan studenten van de Theologische School in gesprek met de emeritus predikanten van onze gemeenten.

Deze maand: ds. J. Karels

gebed voor Gods aangezicht.

Nooit zal ik vergeten hoe moedeloos ik was rond de dankdag van 1976. De donderdag erna hoorde ik dat het einde naderde voor ds. Van Dam. Ik ging naar hem toe en pakte zijn hand. Hij werd wakker en zei: 'Broertje, ben je daar? De Heere heeft je preek van gisteravond gebruikt om mij aan de poorten van de hemel te brengen. En nu lig ik te wachten tot de Heere me opneemt. Zul je nooit anders gaan preken!' Nog diezelfde dag heeft de Heere ds. Van Dam thuisgehaald. Daarna mocht ik hem begraven en bemoedigd mijn werk voortzetten'.

Prediking

Als ds. Karels over de prediking spreekt, wordt duidelijk dat daar zijn hart ligt. 'Bij de prediking ligt altijd mijn grootste zorg: breng ik wel de rechte prediking? Heb ik voldoende liefde en gunning? Is er spijze in Gods huis: melk voor zuigelingen in de genade en vaste spijze voor de meer geoeffenden? Steeds ben ik bezwaard de kansel opgegaan, biddend: 'Heere, gebruik me toch'. En wat geeft het een

vreugde - nee liever: een verwondering, als af en toe gehoord wordt hoe de prediking iets heeft uitgewerkt'. Ds. Karels heeft altijd geprobeerd trinitarisch te preken. 'Er wordt wel gezegd: de prediking moet Christocentrisch zijn. Het is waar: Christus als Middelaar moet gepredikt worden. Alleen door Hem kunnen wij verzoend worden met God. Dan staat Christus ook in het middelpunt. Maar we mogen niet voorbijgaan aan het werk van de Vader en de Heilige Geest'.

We moeten altijd bij het begin beginnen. 'We zijn niet uit Christus gevallen, maar uit God. En de val is zo diep. We hebben de kennis, de gerechtigheid en de heiligheid van de Drie-enige God verloren. Zo volzalig als God is, uit Wie wij gevallen zijn, zo rampzalig zijn wij geworden door onze val'.

Het wonder is, vervolgt ds. Karels, 'dat de Drie-enige God nu werkzaam is tot de zaligheid van Zijn Kerk. Dat is het welbehagen van de Vader. Dat welbehagen is eeuwig. En dat gaat zo diep. Want het behaagde de Heere Zijn Zoon te verbrijzelen; Hij heeft Hem krank gemaakt. En hoe schitteren het werk en de namen van de Zoon in de Heilige Schrift. Christus brengt verloren zondaren terug in de gemeenschap met God. Het is de Heilige Geest Die levend maakt. Hij schenkt Christus' weldaden aan de zondaar. Hij is het Die mij troost, en eeuwiglijk bij mij blijve'.

Ds. Karels ervaart dit als een tere zaak. 'Naar vermogen heb ik geprobeerd dit te preken. Met alle tekort, maar toch met als doel: Drie-enig God, U zij al de eer!'

Jaloers maken

Zo te preken heeft ook betekenis voor de luisteraars. 'Er zijn mensen in de kerk die luisteren naar wat ze hebben. Maar er zijn er ook die luisteren naar wat ze missen. We moeten niet preken hoe het moet, maar hoe het gaat. Als je de ruimte van zaligworden preken mag, worden mensen jaloers. Dan gaan mensen vragen of hun leven verklaard mag worden. Er is zo'n rijkdom in de Drie-enige God'.

Ds. Karels maakt dit duidelijk met een voorbeeld uit zijn jonge jaren. Nog levendig herinnert hij zich de prediking van wijlen ds. M. Blok. 'Ik heb hem in de Rotterdamse Boezemsingelkerk zo vaak goed van God horen spreken. Het leed geen twijfel: bij God is er een rijkdom van zaligworden. Hoe rijker hij dat tekende, hoe armer

ik werd. Daar stond ik nu buiten. Dat was voor Gods volk. En toch kon ik er niet buiten. Het was mijn leven geworden. Bij zijn afscheid van Rotterdam vroeg ds. Blok de gemeente: 'Ben ik hier nu voor niets geweest?' Ik had wel willen opstaan, en zeggen: Nee! Maar dan had ik moeten verklaren wat er met me was gebeurd. En dat kon ik niet'.

"Broertje, ben je daar? De Heere heeft je preek van gisteravond gebruikt om mij aan de poorten van de hemel te brengen. En nu lig ik te wachten tot de Heere me opneemt."

Gebod

Toen hij pas predikant was, herinnerde hij zich op een gegeven moment dat hij als student de drie Goddelijke personen altijd noemde in het uitspreken van de zegenbede: 'O Vader, dat Uw liefde ons blijf. O Zoon, maak ons Uw beeld gelijk. O Geest, zend Uwe troost ons neer. Drie-enig God, U zij al d'eer.' Het maakte hem beschaamd: 'God wil als Drie-enige aangebeden worden, ook in de eredienst'.

Sindsdien heeft ds. Karels gezocht dit ook een plaats te geven in het gebed. Elk van de drie Goddelijke Personen heeft in het zaligen van zondaren eigen werkzaamheden. 'Bid maar of de Vader Zijn welbehagen wil volvoeren in het zaligen van zondaars. Spreek de Heere Jezus maar aan: O, Lam van God, laat zondezieke zielen in Uw striemen toch genezing vinden. Vraag maar aan de Heilige Geest of Hij de hof van de kerk wil doorwaaien. Want als Hij in de prediking achterblijft, dan is alles dor en leeg'.

Ds. Karels spreekt met schroom. 'Dat heb ik nu zo vaak op de kansel mogen

ervaren. Als ik zo de drie Goddelijke personen aanriep in het ambtelijk gebed, gaf de Heere vaak zo'n geestelijke intimiteit. Hij laat Zich op het gebed niet onbetuigd! De Drie-enige God wil Zijn kerk op aarde Zijn rijke gunst betonen'.

Liefde en gunning

Zijn advies aan jonge en aanstaande predikanten is kort maar krachtig. 'Zoek het Woord te spreken naar de zin en mening van de Heilige Geest. Spreek goed van de drie-enige God. Bid om priesterlijke bewogenheid. Als God 'een ons liefde' geeft, krijg je er 'een pond gunning' bij. Vergeet de jeugd niet; dat is het zaad van de gemeente. Sta niet al te lang stil bij de context. Spreek de mensen aan: hoe kom ik tot God bekeerd? Daar gaat het om. Preek wat de tekst daarover te zeggen heeft. En zeg op tijd amen'.

Ten aanzien van de toekomst is ds. Karels bezorgd. 'Laat ik het voorzichtig zeggen. Er is onder ons zoveel oppervlakkigheid. Ik vrees dat de oppervlakkigheid groter is en dieper doorgedrongen dan wij vermoeden. Daar ben ik niet gerust op. Het beslag van Gods Woord neemt af. Hoe moet het verdergaan, als we ons door Gods Woord zo weinig laten gezeggen? Maar dat Woord moet nog gepredikt worden. Sluit daar maar mee af. Want het blijft waar:

*'De stedelingen zullen bloeien,
Gelijk het malse kruid;
Zijn Naam en roem zal eeuwig
groeien.
Ook zal, eeuw in, eeuw uit,
Het nageslacht Zijn grootheid
zingen,
Zolang het zonlicht schijnt;
Hun zal een schat van zegeningen,
In Hem, ten erfdeel zijn.'*

(Ps. 72: 9)

Rijssen,
Rijssen,

G. Bredeweg
G.W.S. Mulder

Uit het vuur gerukt:

„Er was eens een zendeling die na zijn preek door een inboorling gevraagd werd: „Meneer, zijn er eigenlijk twee Christussen? Want Die ik heb leren kennen, is niet Degene die u preekt.“ Vervolgens maakte hij van wat takjes een vuurtje, greep een adder uit het struikgewas en wierp die midden in het vuur. Toen rukte hij de adder uit het vuur, en hij zei: „Zo heb ik het geleerd: als een vuurbrand uit het vuur gerukt.“ Maar u preekt: Kom eruit, kom eruit.“

Het Deputaatschap voor Studerenden

In de serie "Werken voor de kerk" presenteren de diverse deputaatschappen van ons kerkverband zich. Verschillende vragen komen aan de orde: Wanneer en waarom werd het deputaatschap opgericht? Wat is haar mandaat? Wat zijn de werkzaamheden? Deze week: Het Deputaatschap voor Studerenden.

Vanaf het ontstaan van ons kerkverband in 1907 stimuleerde ds. G.H. Kersten jongeren tot studie; allereerst om onderwijzers te krijgen voor de inmiddels gestichte scholen. Later (na de Tweede Wereldoorlog) hield hij contact met studenten in Utrecht waarbij hij soms ook studenten van de Theologische School meenam. Hij onderkende de noodzaak van kadervorming. Hij wilde de studerende jongeren begeleiden en toerusten om in hun studie en daarna dienstbaar te zijn, in en voor de eigen gemeenten. Deze informele contacten van studenten en afgestudeerden werden na zijn overlijden voortgezet waarbij vaak een predikant een inleiding hield. Ook groeide de wens dit zo in te richten dat studenten voor onze gemeenten behouden zouden worden. Zo ontstond de ambtelijke, kerkelijke begeleiding. Op voorstel van de Particuliere Synode Oost stelde de Generale Synode van 1971 het Deputaatschap voor Studerenden in; de eerste voorzitter was ds. J. van Haaren.

De opdracht (het mandaat)

De Generale Synode koos ervoor als kerk de eigen studenten ambtelijk te begeleiden, hen toe te rusten en zo middellijkerwijs ook te behouden voor onze gemeenten; zij wilde geen eigen studentenvereniging. Als punten van uitwerking werden genoemd het beleggen van landelijke bijeenkomsten, kringen per studiestad en het verschaffen van schriftelijke voorlichting. De Synode van 1992 voegde daaraan toe: 'het onderhouden van contacten met studentenverenigingen die als grondslag hebben Gods Woord en de Drie Formu-

lieren van Enigheid, waarvan studenten uit onze gemeenten lid zijn'.

Werk in uitvoering

Op de landelijke bijeenkomsten in Gouda komen regelmatig onderwerpen aan de orde als wedergeboorte, geloof, bekering, verbond, sacramenten naast actuele maatschappelijke thema's als de plaats van de islam in Nederland of christelijk leiderschap. Sinds 1984 wordt aan het begin van het collegejaar een tweedaagse conferentie belegd. Begin januari is er jaarlijks een bijeenkomst op een vrijdagmiddag/avond. Met betrokkenheid wordt door zo'n 175 tot 250 deelnemers geluisterd en gediscussieerd.

Daarnaast zijn er *kringen* in Amsterdam, Delft, Ede/Wageningen, Groningen, Leiden, Oost Nederland (Rijssen), Rotterdam, Utrecht en Zeeland. Deze komen onder leiding van mentoren regelmatig bijeen. De onderwerpen variëren volgens tevoren opgestelde jaarthema's.

Wij benadrukken in de gesprekken vooral het belang van de bestudering van de bronnen van de Reformatie en van de Nadere Reformatie en de doorwerking daarvan in ons persoonlijk leven.

De mentoren van de kringen nemen een grote plaats in. Zij worden bij hun taak bijgestaan door assisterende studenten. Jaarlijks worden de kringen bezocht door één der deputaten en jaarlijks komen mentoren, assisterende studenten met deputaten bijeen om terug te zien op het afgelopen jaar en de plannen voor het komend jaar uit te wisselen.

De *voorlichtende taak* van het Deputaatschap wordt ingevuld door *publicaties*, zoals het boekje 'Student en kerk' (te bestellen bij het kerkelijk bureau), katernen in Daniël en sinds 2008 de website www.studenten gg.nl.

Contacten met studentenverenigingen

Aanvankelijk was er alleen contact met de Civitas Studiosorum in Fundamento Reformato (CSFR). Inmiddels zijn daarbij gekomen Depositum Custodi en Solidamentum. Met de besturen wordt regelmatig gesproken over de wijze waarop zij hun doelstelling invullen en hoe wij dat als deputaatschap voor onszelf doen. Het Deputaatschap voert deze gesprekken omdat zij zich verantwoordelijk weet voor de vele studenten van onze gemeenten die van de verschillende verenigingen lid zijn.

Wij benadrukken in de gesprekken vooral het belang van de bestudering van de bronnen van de Reformatie en van de Nadere Reformatie en de doorwerking daarvan in ons persoonlijk leven. Hierbij geven wij gevraagd en ongevraagd adviezen over onderwerpen en sprekers, onder handhaving van ieders eigen verantwoordelijkheid.

Soms gaat het anders

Bij de uitvoering van het werk zijn er soms ontwikkelingen waarop moet worden ingespeeld. Zo worden al sinds jaren naast studenten aan universiteiten ook studenten aan het Hoger Beroeps Onderwijs uitgenodigd en zijn er geen aparte bijeenkomsten meer voor HBO-ers. Ook zijn er kringen (Rotterdam, Ede/Wageningen) die, mede omdat er zoveel deelnemers zijn, steeds meer activiteiten ontplooiën buiten de vergaderavonden om.

Nieuw is dat in enkele plaatsen de kerkenraad, wanneer daar voldoende belangstelling voor is, bijeenkomsten belegt met studenten van de eigen gemeente.

Vreugden en zorgen

Momenten van vreugde zijn er wanneer zovelen, vrijwillig en in een goede sfeer, bijeenkomen. En: de betrokkenheid die blijkt bij de bespreking van een lezing. En dat voor vaak op het persoonlijke leven gerichte onderwerpen.

Voortdurende aandacht is nodig voor het jaarlijks bijwerken van de namen en adressen van studenten en het betrekken van studenten bij huisbezoek en catechisaties (in de thuisgemeente of in de studiestad).

In de rapportages aan de Generale Synode wordt ook altijd op de predikanten een beroep gedaan om desgevraagd en zo enigszins mogelijk bereid te zijn om voor een studenten-

vereniging als spreker op te treden. Ook hier is er de mogelijkheid om, aan de hand van het onderwerp van een lezing, iets door te geven van de vreze des Heeren en de lieflijkheid van Zijn dienst.

Het is voor de eigen studenten tot steun wanneer zij als spreker optreden en met de vereniging in gesprek gaan.

Namens alle gemeenten

In vrijwel elke gemeente zijn er tegenwoordig jongeren die studeren aan een universiteit of het HBO. Gelukkig dat zij in zo grote getale ook de weg vinden naar de landelijke bijeenkomsten en naar de kringen van het Deputaatschap voor Studerenden.

Vele kerkenraden steunen dit werk voor hun eigen jongeren met een jaarlijkse gift; hierbij een hartelijke opwekking voor kerkenraden die dit

nog niet doen om hiertoe ook over te gaan.

Waartoe?

Voor het Deputaatschap en allen die meewerken bij de uitvoering ligt de opdracht in de onderwijspsalm, Psalm 78: 4, 6 en 7: 'Wij zullen het niet verbergen voor hun kinderen, voor het navolgende geslacht, vertellende de loffelijkheden des Heeren, en Zijne sterkheid, en Zijne wonderen die Hij gedaan heeft, ...opdat het navolgende geslacht die weten zou, de kinderen, die geboren zouden worden, en zouden opstaan en vertellen ze hun kinderen; en dat zij hun hoop op God zouden stellen, en Gods daden niet vergeten, maar Zijn geboden bewaren'.

Moge Gods zegen op dit werk rusten.

ds. G. Clements, voorzitter
G. van der Hoek, secretaris

lange eenheid van man en vrouw. Die wordt alleen verbroken door de dood en door porneia. De band tussen man en vrouw is zo sterk, dat die wel juridisch en feitelijk verbroken kan worden, maar ten diepste toch in stand blijft. Voor mensen kun je scheiden. Voor God ben je niet zomaar vrij.

Hertrouwen

Als iemand nu verlaten is, terwijl er niet duidelijk sprake was van hoererie, mag zo iemand niet hertrouwen. Gebeurt dat wel, dan vervalt de verlatene in overspel. Dat geldt uiteraard ook voor degene die trouwt met een niet om hoererie verlatene. Voor God zijn de eerste echtelieden nog steeds getrouwd. Iemand die verlaten is en die niet mag hertrouwen, staat echter niet alleen. Tegenover dat kruis staat de enige Troost in leven en sterven.

De commissie heeft in dit verband ook nagedacht over het eventueel hertrouwen van ambtsdragers. Die ruimte blijkt in het licht van de Schriftgegevens en de het Woord nasprekende bevestigingsformulieren erg klein.

De commissie Huwelijk en echtscheiding heeft vanzelfsprekend ook gekeken naar de meningen van onze vaders. De oude gereformeerde theologen hebben bij het thema echtscheiding en hertrouwen ook geworsteld met de problematiek: hoe moeten de Schriftgegevens toegepast worden in een concrete situatie en welke algemeen geldende lijn kan hieruit getrokken worden?

De Oude Kerk verdedigde het monogame huwelijk als voor het leven gesloten; het huwelijk had een verbondskarakter. Dit betekende dat na de dood van de man of de vrouw men als weduwe of weduwnaar door het leven ging. Maar deze absolute monogamie is geen gemeengoed geworden in de kerk.

Sedert de Reformatie hebben onze vaders op onderdelen een verschillend standpunt ingenomen, maar de hoofdlijn was duidelijk: na overspel is ontbinding van het huwelijk mogelijk. Wat betreft de ontbinding van het huwelijk na kwaadwillige verlating is geen eenduidige lijn aan te wijzen. Overigens is het wel verklaarbaar dat uitspraken van onze vaders niet zonder meer van toepassing verklaard kunnen worden voor onze tijd. De uitspraken zijn namelijk vaak gedaan naar aanleiding van concrete situaties en dat leidt gemakkelijk tot casuïstiek.

2

De heilige huwelijks staat

De commissie Huwelijk en echtscheiding gaat uitvoerig in op het begrip porneia. Dat is een Grieks woord, dat in het Nieuwe Testament gebruikt wordt voor hoererie en ontucht.

Het is immers van belang te weten wat we precies onder 'hoererie' verstaan.

Welnu, er is bij ontucht en hoererie sprake van geslachtelijke gemeenschap die God in Zijn Woord verbiedt. Daaronder vallen ook de homoseksuele en incestueuze praxis en alle perverse vormen van het fysiek één lichaam worden met de ander.

Het is nodig in het denken goed onderscheid te maken tussen wat de Bijbel verstaat onder hoererie/overspel en onder onreinheid en ontuchtigheid. Het is heel belangrijk ons te realiseren dat onreinheid en ontuchtigheid ernstige zonden zijn tegen het zevende gebod. Maar alleen bij hoererie/overspel kan er sprake zijn van echtscheiding. Bij overspel dat echtbreuk met zich meebrengt, wordt immers de heiligheid van een bestaand huwelijk geschonden. Bij hoererie wordt buiten het huwelijk de zonde uitgeleefd. En daarop rust het

oordeel van God. Binnen de heiligheid van het huwelijk heeft de Heere de lichamelijke eenheid gegeven als een geschenk.

Als iemand nu verlaten is, terwijl er niet duidelijk sprake was van hoererie, mag zo iemand niet hertrouwen. Gebeurt dat wel, dan vervalt de verlatene in overspel.

Echtscheiding

Het moge intussen duidelijk zijn dat de huwelijksband niet breekt, omdat de een de ander in de steek laat. Die band gaat evenmin teniet door allerlei psychische en sociale oorzaken en verwarring, hoe diep ingrijpend ook. Alleen hoererie breekt het huwelijk in zijn diepste wezen en kan derhalve reden vormen tot echtscheiding. Kerkelijke vergaderingen en ambtsdragers mogen derhalve niet te gemakkelijk een echtscheiding als onvermijdelijk c.q. wettig aanvaarden, als er geen sprake is van concrete hoererie in de zin van geslachtelijke gemeenschap.

Blijvend uitgangspunt is de levens-

Praktijk

Wellicht kunnen we ons op hoofdlijnen allemaal goed vinden in het bovenstaande. Maar dan nog zullen er velen zijn, die zeggen: 'Alles goed en wel, maar ik ken een geval...' En dan volgt er een klemmende praktijk-situatie. Welnu, ook de samenstellers van dit rapport ontkennen zulke situaties niet. Ieder geval is weer anders. En er kan sprake zijn van mishandeling in fysieke zin. De ene echtgenoot wordt door de andere geslagen, soms zelfs afgeranseld, van de trap gesmeten, opgesloten en wat dies meer zij. Ook kan de mishandeling van psychische aard zijn. Men kan gekleineerd, beledigd of bespot worden. Het kan ook gebeuren dat de man zijn vrouw of andersom uitsluitend of nagenoeg uitsluitend gebruikt als seksueel lust-object. Wat kan er een huwelijksleed zijn!

Toch is scheiding dan niet de bijbelse oplossing. Waar een dergelijke situatie bekend is of wordt, zal er alles aan gedaan moeten worden om de omstandigheden voor beide partijen weer dragelijk te maken. Professionele hulp is dan vaak onmisbaar. Soms kan het uit therapeutisch oogpunt nodig zijn dat de echtelieden tijdelijk niet onder één dak wonen.

Wanneer er sprake is van een levensbedreigende situatie kan een kerkenraad in het uiterste geval berusten in een scheiding van tafel en bed. Deze scheiding moet door de rechter worden uitgesproken, maar het huwelijk blijft daarmee gewoon intact.

U begrijpt: de praktijk is weerbarstig. In dit rapport staan echter basisbeginselen. De hebben we, in onderworpenheid aan het Woord, ook in schrijnende gevallen en in de weerbarstige praktijk van het huwelijksleven toe te passen. En anders dreigt het gevaar dat we steeds meer gaan aanpassen. Toepassen is principieel anders dan aanpassen.

Pastoraat

Onze laatste GS heeft de kerkenraden verzocht om met het oog op het vasthouden aan het bijbelse karakter van het huwelijk, tegen de geest van de tijd in, aan het zevende gebod in het algemeen en het huwelijk in het bijzonder op diverse wijzen meer dan gewone aandacht te besteden. Zo is het een goede zaak om binnen catechese en prediking of – als dat mogelijk is – tijdens een speciale huwelijks-catechese over deze zaken te spreken. Op de belijdeniscatechisatie zou bijvoorbeeld het huwelijksformulier

doorgesproken kunnen worden. Ook op gemeenteavonden kan het onderwerp ter sprake gebracht worden.

Maar ook als we dat alles nauwgezet doen, zal de gebrokenheid niet geheel voorkomen kunnen worden. We leven in een gebroken wereld en dat door onze zonde. De Heere geve ons daarom verootmoediging, maar ook een aanlopen als een waterstroom met de bede of Hij wil geven in het huwelijk, in de gezinnen, in de gemeentes, liefde en trouw. Wat is en blijft noodzakelijk waarachtige bekering en een leven naar Zijn heilzame geboden: 'Och, of wij Uw geboën volbrachten!'

U begrijpt: de praktijk is weerbarstig. In dit rapport staan echter basisbeginselen. De hebben we, in onderworpenheid aan het Woord, ook in schrijnende gevallen en in de weerbarstige praktijk van het huwelijksleven toe te passen. En anders dreigt het gevaar dat we steeds meer gaan aanpassen.

Jeugd

De Heere geve dat we in de seculiere wereld waarin wij leven onze jeugd mogen voorhouden de schoonheid van het huwelijk als een instelling Gods. Met die voorlichting in het gezin, op school en in de kerk moeten we dan wel op tijd beginnen. Dan denk ik aan een gedeelte uit *Een troostrijke wetenschap*, de levensbeschrijving van ds. Chr. van Dam (1893-1976). Laten we daarmee eindigen, intussen u het boekje *De heilige huwelijke staat* van harte aanbevelend.

Ds. Van Dam kreeg kennis aan Heiltje Both. Ze trouwden in 1922, maar niet dan nadat er nogal wat bezwaren geopperd werden tegen de kennis-making. De verdachtmakingen gaven strijd. En dan schrijft ds. Van Dam: 'De Heere had ons samengebracht en niemand kan ons scheiden. Bij de herinnering aan dat alles kan ik in de avond van mijn leven de goedheid en getrouwheid Gods wel eens in stilte bewonderen. Jarenlang hebben wij grote steun van haar gehad. In voorspoed waakte zij voor een opgaan in de dingen van dit tijdelijke leven, en in tegenspoed steunde zij mijn wan-

kelende schreden met haar sterk geloof. Hoeveel jonge mensen verbinden zich aan elkander zonder God in de wereld om grote en bittere teleurstellingen op te doen, en dat tot verwoesting van elkander. Zelfs velen, die onder de waarheid opgevoed zijn en beter weten, volgen in het gewichtige stuk van het huwelijk eigen zin en wil. Gemengde huwelijken waren voor de zondvloed de aanleidende oorzaak van de afval van God en Zijn dienst. Maar dat is alle wentelende eeuwen doorgegaan, met het gevolg dat na korte tijd tot een volslagen heidendom gehele families zijn weggezonden. Maar daar tegenover staan gezegende geslachten, waarin de wonderen der genade verheerlijkt worden van geslacht tot geslacht. God voegt soms genadig het nakroost van Zijn volk samen, tot instandhouding van Zijn Koninkrijk.

Daarom moeten jonge mensen voorzichtig zijn in het kiezen van man of vrouw en de Heere vragen om raad en leiding. Dat kan veel ellende voorkomen voor hen zelf en voor hun nakomelingen'.

Dirksland,

ds. J. Schipper

N.a.v. De heilige huwelijke staat. Een bijbelse visie op trouwen en scheiden. Als rapport aanvaard door de Generale Synode van de Geref. Gemeenten 2008. Besteladres: Kerkelijk Bureau van de Geref. Gemeenten, Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden. Aantal pagina's: 92. Prijs: 4,95 euro (excl. verzendkosten).

„Ik ken geen andere wapenrusting waarop de staten steunt, dan op het ongeloof, de eigengerechtigheid, het blinde verstand, de weerbarstige wil, de vleselijke vijandschap, een hard hart, een toegeschroefde consciëntie, menselijke wijsheid, aardse trots, verdorven genegenheden en vleselijke gerustheid. Die vormen samen de sterkte van satan, dat is de volle wapenrusting van de duivel en de gevangenis van de zondaar. Maar Christus is gezalfd om deze gevangenen vrij te laten.”

William Huntington

Omgaan met het verleden

De laatste jaren verschijnen er onder ons relatief veel uitgaven over gemeenten die zoveel jaar bestaan, of levensbeschrijvingen van predikanten die onze gemeenten gediend hebben. Die aandacht voor het verleden is zeker positief te duiden. Uiteraard zijn daarbij verschillen van aanpak te constateren en soms ook wel verschillen in kwaliteit.

De schrijvers hadden in tal van gevallen te kampen met het ontbreken van allerlei relevant bronnenmateriaal. En in het verleden van een gemeente zijn er vaak dingen geweest die beter niet hadden kunnen gebeuren. Datzelfde geldt ook van de levensloop van predikanten. Ook dat zijn mensen. De grote vraag is dan altijd hoe je daarmee moet omgaan.

Ook na jaren is het niet altijd zo gemakkelijk om in allerlei omvangrijke conflicten te onderscheiden wat goed, waar en recht was. Mensen zitten nu eenmaal gecompliceerd in elkaar en goede bedoelingen leiden niet altijd tot goede uitkomsten. Ook in het kerkelijk leven spelen vlees en wereld helaas een grote rol. Geestelijke zaken worden soms op een ongeestelijke manier behandeld.

Maar al zou duidelijk zijn dat iemand zich in een bepaalde zaak heeft misgaan, dan is er vanwege de achting die men voor iemand heeft (of ter wille van de kinderen die nog in leven zijn) een sterke geneigdheid om er maar zoveel mogelijk over te zwijgen. En inderdaad zal men hier z'n woorden moeten wegen en steeds de vraag voor ogen moeten houden of het echt nodig is om pijnlijke zaken te vermelden.

Toch is het niet zonder betekenis dat in de Bijbelse geschiedschrijving de misstappen van Lot, Jakob, David, Jona, Petrus en andere Bijbelheiligen niet verzwegen worden. Diepdroevige, zondige dingen worden bij hun naam genoemd, ook al leidt dat, om het modern te zeggen, tot reputatieschade. Want het gaat niet om de eer van mensen, maar opdat de grootheid van Gods eenzijdige genade in hun leven openbaar zou komen.

Niet in alles volgen

Zo moeten we ook in de kleine en de grote kerkgeschiedenis onze ogen niet sluiten voor wat er verkeerd was. Ook al gaat het om mensen met wie wij een diepe geestelijke verwantschap gevoelen, waarmee een band bestaat die eeuwen overbrugt, dan kan er toch sprake zijn van zaken

Ds. G.H. Kersten was principieel tegen vaccinatie. Dat weerhield hem er echter niet van te ijveren voor de oprichting van eigen lagere scholen, ook al zouden de leerlingen een pokkenbriefje moeten hebben als bewijs dat ze waren ingeënt.

waarin wij hen niet kunnen en mogen volgen.

Augustinus waarden wij zeer om zijn strijd met Pelagius, maar helaas had hij ook bepaalde typisch roomse opvattingen, bijvoorbeeld over het vagevuur en het kloosterleven. Niet voor niets wordt hij ook door de Rooms-Katholieke Kerk in ere gehouden. Luther herdenken wij terecht als de grote reformator, maar over Joden en over zwakzinnigen heeft hij dingen gezegd die we niet graag zouden overnemen. Zwingli's standpunt over de zaligheid van 'deugdzame heidenen' kan het onze niet zijn. Gomarus kennen wij als een fervent strijder voor de gereformeerde leer. Maar de sabbat zag hij niet als een schepingsordinantie. Hij wilde de zondagsviering niet koppelen aan het vierde gebod. Brakel, de man van de Redelijke Godsdienst, dacht nogal ruim over de zaligheid van jonggestorven kinderen, hetzij van godzalige, hetzij van onbekeerde en trouweloze ouders.

Evenzo waren er ook in vroeger eeuwen bij mensen die wij hoog achten, in hun levenswandel dingen die zo niet behoorden te zijn. Het is helaas niet anders. De dingen zijn zoals ze zijn. Als het goed is, doen wij niet aan heiligenverering.

Uiteraard moeten wij opvattingen en gedragingen die ons bevreemden, wel plaatsen in de samenhang van de tijd. Dat verklaart soms het een en ander. Maar we moeten ons er ook voor hoeden om met gekunstelde redeneringen goed te praten wat in wezen niet goed is. En in ieder geval moeten we niet denken dat wij het er wel beter zouden hebben afgebracht. 'Zo dan, die meent te staan, zie toe dat hij niet valle' (1 Korinthe 10:12), zo concludeert de apostel Paulus, nadat hij de zonden van het volk Israël tijdens de woestijnreis heeft opgesomd.

Niet zo rechtlijnig

Wie zich bezighoudt met het verleden, moet regelmatig constateren dat allerlei standpunten die onze vaders innamen, niet zo rechtlijnig waren dan wij misschien zouden denken. Ook vroeger had men te maken met complexe situaties, waarbij men uit pastorale overwegingen rekening wilde houden met de verschillende kanten van een zaak.

Op de Dordtse synode kwam de vraag aan de orde of men pasgeboren kinderen die in levensgevaar verkeerden, aan huis mocht dopen. Dat was tegen de kerkelijke regels. Maar de Rooms-Katholieke Kerk deed dat wel en de roomse gedachte dat de doop nodig was ter zaligheid, leefde in brede kring. Bovendien verkeerden velen in die tijd nog in het grensgebied tussen Rome en de Reformatie. Als de dominee weigerde, zouden ze wellicht de pastoor of een ander roepen. Dat wilde de Dordtse synode voorkomen en derhalve bepaalde men dat, in geval van grote aandrang een doopbediening aan huis geoorloofd was, mits in tegenwoordigheid van de kerkenraad. Maar gelukkig was men er niet mee. Er werd dan ook afgesproken dat dit besluit niet in de gedrukte Acta van de synode zou worden opgenomen.

Ds. G.H. Kersten was principieel tegen vaccinatie. Dat weerhield hem er echter niet van te ijveren voor de oprichting van eigen lagere scholen, ook al zouden de leerlingen een pokkenbriefje moeten hebben als bewijs dat ze waren ingeënt. Volgens sommigen kon daarom op zo'n school Gods zegen niet rusten. Zover ging ds. Kersten niet.

Een deur open gezet

Omdat wij er vaak verder van af staan, kunnen wij de dingen soms scherper waarnemen. Na jaren en eeuwen zien we waartoe bepaalde standpunten en

besluiten uiteindelijk geleid hebben. Wij zien pas goed welke krachten daarmee zijn losgemaakt. Tijdgenoten konden dat niet of nauwelijks overzien.

Zo moet je soms constateren dat mensen die op verantwoordelijke posten stonden een deur hebben opengezet, of open hebben laten staan, waardoor anderen in later tijd een verkeerde kant uit gingen. Voor zijn opvattingen over de veronderstelde wedergeboorte kon Kuyper zich beroepen op Voetius en andere theologen uit de bloeitijd van de Nederlandse kerk.

In zijn voorrede bij de uitgave van een boek van dr. C. Steenblok over Voetius schrijft ds. Kersten 'dat Voetius, hoewel oordelend dat de uitverkorenen reeds van de geboorte af de beginnende der wedergeboorte ontvangen en op latere leeftijd tot bekering komen (een stelling, waartegen wij wel ernstige bezwaren hebben) volstrekt niet allen die binnen verbond en kerk leven, grond geeft om zichzelf voor deelgenoten der zaligheid te houden'. Naarmate de tijd voortgaat, zie je ook vaak dat theologen op zeer uiteenlopende manier geïnterpreteerd worden. Hoevelen beschouwen zich niet als calvinist, terwijl ze daar in feite een zeer verschillende inhoud aan geven, en in het kerkelijk leven soms ver van elkaar staan. Dat heeft er mee te maken dat men na verloop van tijd gemakkelijker een nieuwe invulling kan geven aan oude begrippen en antwoorden gaat destilleren voor probleemstellingen die in vroeger tijd niet aan de orde waren. Hoe zou Calvin geoordeeld hebben over de milieuproblematiek?

Dergelijke uiteenlopende interpretaties komt men trouwens ook tegen als het gaat om seculiere denkers. Het gedachtegoed van Karl Marx werd en wordt zeer uiteenlopend geïnterpreteerd.

Communisten, maoïsten, revolutionair socialist en sociaal-democraten hebben zich in de loop der jaren op hem beroepen. Die verscheidenheid ontstond al tijdens zijn leven. 'Ik ben geen marxist', zo moet Marx op zijn oude dag eens gezegd hebben, toen hij hoorde wat voor opvattingen er allemaal onder die naam verkondigd werden.

Die verscheidenheid van interpretatie is er ook rond de belijdenisschriften. Allerlei kerken beroepen zich op de Drie Formulieren van Enigheid en in het Angelsaksische taalgebied op de Westminster Con-

fessie, terwijl daar in de praktijk van het kerkelijk en geestelijk leven helaas weinig of niets van over is. Maar ja, dat zijn nu eenmaal eerbiedwaardige geschriften: 'De geschiedenis van de kerk is daarmee nauw verbonden. Die laat je in ere, ook al ben je bereid toe te geven dat je dat nu niet meer allemaal zo zou formuleren. Maar in vorige eeuwen lag dat anders en maakte men zich druk om zaken waar mensen nu geen punt van maken'. Op die manier maakt men zich wijs dat er, ondanks alle uiterlijke verschillen en theologische ontwikkelingen, toch een geestelijke verbondenheid bestaat met het voorgeslacht. En dat terwijl er hooguit lippendienst wordt bewezen aan het orthodoxe verleden.

Geleidelijke slijtage

Naast verwondering en dankbaarheid geeft de kerkgeschiedenis ook vaak reden tot droefheid. Hoe vaak moeten we niet constateren dat kerken, organisaties en bewegingen die rechtzinnig begonnen zijn, in de loop der jaren zijn verwaterd. Waar aanvankelijk de vreze Gods te bespeuren was, waar de verbondenheid aan Gods Woord en Zijn dienst duidelijk bleek en dat ook tot uitdrukking kwam in een nauwgezette levenswandel, daar was van dat alles een eeuw of een halve eeuw later nauwelijks meer iets over. Soms ging dat schoksgewijs en leidden die verschuivingen tot heftige discussies en conflicten.

Een minderheid die zich met de gang van zaken niet kon verenigen, splitste zich af. Vaker was er sprake van een geleidelijke slijtage. Er kwam een geslacht op dat de woorden nog wel kende en onderschreef, maar de

zaken, de innerlijke verbondenheid, miste. En voor het daaropvolgende geslacht waren ook de woorden vreemd geworden. Het sprak niet meer aan en men kon daar niets meer mee.

Daar zijn in onze tijd tal van voorbeelden van te geven. Buiten onze kringen met name, maar we moeten niet denken dat reformatorische organisaties en instellingen daar immuun voor zijn. Het zou niet goed zijn om onze ogen te sluiten voor allerlei symptomen die in die richting wijzen. Tot ons verdriet.

Ook vroeger was er sprake van een dergelijk afglijden. Aan het einde van de achttiende eeuw werd krachtens een besluit van de Zuid-Hollandse synode opgericht het Haagsch Genootschap ter verdediging van de voornaamste waarheden van den Christelijken godsdienst. Men richtte zich tegen bestrijders van het goddelijk gezag van de Schrift en de leer der voldoening. Maar ruim een eeuw later was het genootschap zelf minstens even vrijzinnig geworden als degenen die men aanvankelijk bestreed.

We zullen het dan ook niet moeten verwachten van onze reformatorische instellingen en onze trouw aan Schrift en belijdenis. Dan zag het er slecht uit. Maar van Gods Kerk mag beleden worden dat zij 'is geweest van het begin der wereld af en zal zijn tot het einde toe; gelijk daaruit blijkt dat Christus een eeuwig Koning is, Die zonder onderdanen niet zijn kan'. (artikel 27 NGB). De grote vraag is dan of wij daarvan een levend lidmaat zijn.

Apeldoorn,

C.S.L. Janse

BOEKBESPREKING

Een wijnstok door U geplant

"Een wijnstok door U geplant – vijftientig jaar Gereformeerde Gemeente De Valk-Wekerom (1983-2008)", door J. Mastenbroek; uitg. gebr. Koster, Barneveld;

ISBN 978-90-5551-503-5; 215 blz.; € 19,90.

Niet ver van het huidige kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente in

De Valk-Wekerom stond in het verleden de boerderij De Ganzenkamp. Daar werden in 1895 de eerste ambtsdragers van de Gereformeerde Gemeente (onder het Kruis) te Barneveld bevestigd; waarmee dus de instituering van die gemeente een feit was.

Op dezelfde boerderij, bij 'de heerd' en in het bakhuisje, werd vele jaren catechisatie gegeven aan doopleden uit de omgeving. De kinderen hoefden dan niet de tien kilometer naar Barneveld te lopen. De catechiseermeester kwam wel naar hén toe. Zoals ds. A. Janse, die rond 1905 op witte klompen naar De Ganzenkamp liep; óók in de winter, of het nu wel of niet sneeuwde of vroor. Bij de kachel in De Ganzenkamp stonden een paar warme, geschuurde klompen met stro op hem te wachten. De kinderen zaten op lange houten banken zonder leuning, met het boekje van Ledeboer of Hellenbroek in de hand.

Ook werd er in de week regelmatig gepreikt op de deel van De Ganzenkamp. Niet iedereen kon immers 's zondags naar de kerk vanwege zwakte of om andere redenen. Het podium bestond uit rollen stro waarop een eg was geplaatst om ze bijeen te houden. Daarop was een oude deur gelegd, waarop de lessenaar met de Bijbel stond.

Op nauwelijks honderd meter van het huidige kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente in De Valk-Wekerom stond een café. In de oorlog waren er evacués uit onder andere Arnhem gehuisvest, roomsen, aan wie in de bovenzaal van het café de mis werd bediend. Later werd dit pand wekelijks gevuld door catechisanten. In plaats van op De Ganzenkamp kregen ze nu hier onderwijs in de Goddelijke Waarheden, óók over het recht gebruik van het Heilig Avondmaal.

In 1982 begon men in De Valk met het beleggen van diensten in de School met de Bijbel. Reeds in 1983 werd de gemeente -vrijwel geheel voortgekomen uit de Gereformeerde Gemeente te Barneveld- geïnstitueerd. In 1985 mocht de gemeente een nieuw kerkgebouw in gebruik nemen. Een jaar later kwam ds. W. Hage, voor wie het voormalig café/catechisielokaal verbouwd werd tot een fraaie pastorie, uitwendig en inwendig onherkenbaar! Ds. G. Mouw, nu predikant te Uddel, diende de gemeente van 1993 tot 1999. Sinds 2002 mag ds. B.J. van Boven deze kudde Gods weiden.

In de loop der jaren is er veel veranderd. In een kwart eeuw (1983-2008)

verdrievoudigde de gemeente, en werd het kerkgebouw meermalen vergroot. Het is alles te lezen in het boek "Een wijnstok door U geplant", op vaardige wijze geschreven door J. Mastenbroek, waarbij vele foto's laten zien hoe het was in het verleden en hoe het geworden is. Terecht heeft Mastenbroek een apart hoofdstuk geschreven over ouderling G. van de Bospoort, die vanaf de instituering van De Valk-Wekerom als ouderling de gemeente in alle getrouwheid en eenvoud heeft mogen dienen, samen met andere oprechte ambtsdragers die ook reeds de weg gegaan zijn van alle vlees.

De Eben-Haëzerkerk te De Valk-Wekerom, als een steen der hulpe, tot een getuigenis dat God wilde bouwen, redenen nemend uit Zichzelf. Hij bevestigde ook in het toekomstende dat Hij aldaar een overblijfsel heeft naar de verkiezing van Zijn genade. Hij geve onze geliefde broeder bij de voortduur de opening in Zijn getuigenis. Want immers, zoals hij in het

'Woord vooraf' schrijft naar aanleiding van Psalm 18:15 en 16: 'De Heere plantte een wijnstok (...) Waar nu zomaar midden in het land, buiten het dorp, een kerk gebouwd mocht worden, mag op zondag en in de week een gemeente samenkomen (...) Die wijnstok mocht groeien in de breedte. De gemeente werd groter en groter. Maar dat is het belangrijkste niet. De hemelse Landman zoekt naar de vrucht van de wijnstok!'

In dit gedenkboek zijn zeven preken opgenomen (blz. 101-215). De eerste is van ds. J. Mol, die voorging in de institueringsdienst op 10 november 1983 en sprak over 2 Korinthe 13:11. De andere zes preken zijn van ds. W. Hage (Mattheus 5:6 en 2 Petrus 1:19), van ds. G. Mouw (Exodus 16:7^a en Johannes 6:44) en van ds. B.J. van Boven (Lukas 10:39^b en Johannes 19:34). God gebiede er Zijn zegen over, ook in de leesdiensten.

Barneveld,

ds. C. Hogchem

"Bij het geopende Woord", ds. P. Blok e.a.; uitg. De Ramshoorn, Goes; ISBN 978-9-5551-469-4, 375 pag.; € 12,90.

Aan de vele reeds bestaande dagboeken is een nieuwe toegevoegd: "Bij het geopende Woord". Het boek bevat korte meditatie's, voor iedere dag van het jaar. Kennelijk wordt hiermee in een behoefte voorzien.

We herinneren ons nog de tijd dat er zo'n grote verscheidenheid niet was en men aangewezen was op een dagboek van schrijvers uit verleden jaren. Dagboeken die de Heere zeker heeft willen gebruiken, ook tot onderwijs en troost van Zijn volk. Laten bij alle nieuwe uitgaven, waarvoor kennelijk belangstelling bestaat, deze toch ook hun plaats onder ons mogen behouden, want ze bieden een schat van schriftuurlijk-bevindelijk onderwijs.

Aan het dagboek "Bij het geopende

Woord" werken twaalf predikanten van onze gemeenten mee. Elk van hen nam een maand voor zijn rekening. Onderwijs wordt gegeven vanuit de Schrift. Als de titel van het dagboek werkelijkheid mag worden, zoals de Emmaüsgangers dat mochten ervaren, zal de vrucht ervan ook ootmoedige verwondering zijn. Die deed hen uitroepen: 'Was ons hart niet brandende in ons, als Hij tot ons sprak op de weg, en als Hij ons de Schriften opende?'

De meditatie's behandelen per maand over het algemeen een aaneengesloten geheel, een bijbelboek of een hoofdstuk daaruit, of soms zelfs maar enige verzen. Ze zijn voorzien van een verwijzing naar het te lezen Schriftgedeelte.

Het geheel is gedrukt in een duidelijke letter, en daardoor zeer geschikt voor ouderen in de gemeenten, maar natuurlijk ook voor onze jongeren.

Staphorst,

ds. C. Vogelaar

■ BEROEPINGSWERK

BEROEPEN

Te Arnhem:

ds. A. Schreuder te Rijssen-Zuid;

Te Rhenen: ds. D. de Wit te Rijssen-West.

BEDANKT

Voor Leiderdorp:

ds. P. Mulder te Krimpen aan den IJssel.

■ INSTITUERING Geref.

GEMEENTE BARNEVELD-ZUID

Op **dinsdag 12 mei** zullen ambtsdragers bevestigd worden tijdens een dienst die gehouden zal worden in de Adullamkerk te Barneveld-Zuid, ds. Fransenlaan 6. Hiermee zal de instituering van de gemeente Barneveld-Zuid een feit zijn. Deze dienst, die om 19.30 uur begint, zal geleid worden door ds. C. Hogchem.

■ VERGADERING PARTICULIERE SYNODE OOST

De roepende kerk van Beekbergen maakt bekend dat de Particuliere Synode Oost op **donderdag 28 mei** hoopt te vergaderen in de Noorderkerk te Rijssen, Molenstalweg 19. Aanvang: 10.00 uur.

Op **woensdag 27 mei** zal er een bidstond worden gehouden in de kerk van de Geref. Gemeente te Beekbergen, Ruitersmolenweg 29. Ds. A. Schreuder hoopt hierin voor te gaan. Aanvang: 19.30 uur.

■ AMBTSDRAGERSCONFERENTIE CLASSIS UTRECHT

Op **maandag 18 mei** zal in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Zeist een bijeenkomst voor de ambtsdragers uit de classis Utrecht worden gehouden. Ds. A. Schreuder hoopt te spreken over: "Huwelijk en huwelijkspastoraat". Aanvang: 19.30 uur.

■ VERSLAG VERGADERING CLASSIS RIDDERKERK 17 JANUARI 2009 TE RIDDERKERK

In verband met ziekte van ds. A. Vermeij opent ds. M. Joosse als consulent van de roepende kerk van Nieuw-Beijerland de vergadering met het laten zingen van Psalm 111:3. Hij leest Lukas 3 : 21 - 22 en

gaat voor in gebed. Ds. Joosse roept een bijzonder welkom toe aan ds. G. Pater, die het beroep naar de gemeente van Oud-Beijerland heeft aangenomen. Ds. Joosse houdt een meditatie n.a.v. de gelezen verzen uit Lukas 3.

Daarna wordt het moderamen als volgt samengesteld: Ds. G.J. van Aalst, preses, ds. B. van der Heiden en ds. M. Joosse, assessoren, ouderling A. van der Werf, quaestor en ouderling C.A. Herweijer, scriba.

De voorzitter deelt mee dat de huidige scriba, ouderling C.A. Herweijer, wegens persoonlijke omstandigheden zijn scribaat moet neerleggen. In zijn plaats wordt gekozen ouderling N.J. Teerds.

De preses dankt in hartelijke woorden scriba Herweijer voor zijn werkzaamheden. De Heere geve verder herstel. Br. Herweijer geeft aan dat er geen andere keuze gemaakt kon worden en dankt de vergadering voor het in hem gestelde vertrouwen.

N.a.v. het agendapunt: vaststelling notulen van de classisvergadering van 13 september 2008 deelt de preses mede, dat aan het deputaatschap DMZ een brief zal worden verzonden waarin de classis haar waardering uitspreekt voor de inzet van alle betrokkenen bij het werk van de Vluchtheuvel, alsmede voor de kwaliteit van het werk. De classis doet daarin ook een dringend beroep om alles te doen wat in het vermogen is om het binnenkerkelijke karakter te bewaren, zeker met het oog op de bijbels-ethische kaders van de hulpverlening.

Naar aanleiding van gerezen vragen t.a.v. het gebruik van de Statenvertaling op het Wartburg College wordt gemeld dat binnen het bestuur daarvan is afgesproken dat de Statenvertaling gehandhaafd blijft.

Ds. Pater heeft het beroep van de Gereformeerde Gemeente van Oud-Beijerland aangenomen. De benodigde bescheiden voor zijn overkomst naar zijn tweede gemeente zijn in orde bevonden. De preses heet hem hartelijk welkom en geeft ook aan dat dit voor een predikant veel heeft te betekenen, evenzo voor zijn vrouw en zijn gezin.

De preses wenst ds. Pater namens de vergadering van harte toe, dat de Heere

mee mag optrekken. In de afgevaardigden van Oud-Beijerland spreekt de preses de gemeente toe. Wat u niet moet doen is: hem verguizen, verafgoden en vergelijken.

Aansluitend worden de consulentschappen verdeeld.

Hierna worden ingekomen stukken behandeld.

Brief van de Commissie van Advies van de SGZZH met informatie inzake het terugtreden van dhr. W. van der Hoeven en het verzoek om kandidaten te noemen die aan de profielschets voldoen. Aan de hand van door de kerkenraden bij de scriba aan te leveren namen van kandidaten zal de classis aan de vraag van deze commissie gevolg geven.

Brief van de gemeente Zwijndrecht om toestemming om binnen de kring van de gemeenten financiële steun te vragen in verband met renovatie en uitbreiding van haar kerkgebouw. De preses geeft ds. Veenendaal gelegenheid dit verzoek toe te lichten. De vergadering gaat akkoord met dit verzoek.

De kerkenraad van Nieuw-Beijerland vraagt welk beleid moet worden gehanteerd t.a.v. het verwijzen van gemeentelieden naar de verschillende hulpverleningsinstellingen. De kerkenraad rekent de invloed die van de hulpverleningspraktijk uitgaat op leer en leven mede tot zijn verantwoordelijkheid bij het verwijzen naar een hulpverleningsinstelling.

Verder worden besproken:

a. Jaarbericht van de Commissie van Advies van de SGZZH.

Tijdens de bespreking komt naar voren dat het noodzakelijk blijft onze oudere leden te wijzen op onze verzorgings- en verpleeghuizen. Er is een tendens waar te nemen, dat – hoe begrijpelijk ook – ouderen vaak liever in de eigen omgeving blijven, soms onder druk van eigen kinderen. Onze tehuizen zijn echter voor onze mensen gebouwd en ze zijn hard nodig. Vanuit de classis wordt een dringend beroep gedaan op de kerkenraden dit blijvend onder de aandacht van de ouderen te brengen.

De classis is verblijd met de benoeming van de pastoraal medewerker(s). Het periodiek 'Hart en Hand' spreekt duidelijke taal.

In een van de gemeenten zijn alle 55-plussers aangeschreven over dit onderwerp. Dit voorbeeld dient ter navolging voor andere kerkenraden.

b. Verslag van de Commissie Classicale Evangelisatie Rotterdam 2008.

Dit duidelijk en overzichtelijk verslag geeft veel informatie over de werkzaamheden. Het blijkt dat veel vrijwilligers geen enkele vergoeding vragen voor

hun werkzaamheden, zelfs geen onkostenvergoeding. Dat wordt door de vergadering zeer gewaardeerd.

Het is nog steeds het beleid dat er geen kerkdiensten plaatsvinden "In de Gouwstraat".

De preses spreekt namens de vergadering zijn waardering uit voor de inzet van de coördinator ouderling Bel. Vanuit de stukken blijkt, dat er een constructieve samenwerking is met het deputaatschap Evangelisatie.

Verslag van de werkzaamheden en bevindingen van de Commissie Classicale Evangelisatie Ridderkerk over 2008.

De vergadering gaat akkoord met de volgende daarin genoemde voorstellen:

- de voorbereidende fase van samenwerking tussen de classis Rotterdam en Ridderkerk als afgerond te beschouwen;
- de classis Ridderkerk wordt door drie leden, te weten de ouderlingen G. van den Breevaart, A.J. van Rijs en F.J. Wiersma, als secundi de ouderlingen J. Kempeneers en J. de Weerd, vertegenwoordigd in 'de classicale commissie evangelisatie Rotterdam';
- de Commissie Classicale Evangelisatie Ridderkerk ziet haar taak nu als overbodig en behoeft niet gecontinueerd te worden.

Naar de op 7 mei te houden vergadering van de Part. Synode Zuid-West worden afgevaardigd de predikanten: G.J. Van Aalst, B. van der Heiden, G.M. de Leeuw en J. Veenendaal, en de ouderlingen: A. van Bochove, J. Kempeneers, N.J. Teerds en F.J. Wiersma.

Hierna wordt gesproken over de invulling van 31 oktober 2009 (Hervormingsdag). Er ligt een voorstel om in twee gemeenten bij elkaar te komen, te weten Hendrik-Ido-Ambacht en Oud-Beijerland. Het zijn bijeenkomsten, die het karakter dragen van een eredienst en het is niet de bedoeling er een zangavond van te maken. De avond zal twee onderdelen bevatten: een kerkhistorisch gedeelte en een meditatief gedeelte. Dit voorstel kan het plaatselijke kerkenraadsbeleid door kruisen. Daarom zal het door de kerkenraden besproken moeten worden. In de volgende classisvergadering zal hierover een definitief besluit genomen worden. De collecte zou bestemd kunnen worden voor de Evangelisatie.

Er wordt vanuit Goudswaard gevraagd naar de huwelijks catechese. Er zijn in deze gemeente niet zoveel aanstaande echtparen. Dit kan in de Hoekschewaard verder in gezamenlijkheid geregeld worden.

Tenslotte komt de vraag naar voren of het niet zinvol is ons als ambtsdragers te laten informeren over de ontwikkelingen op het gebied van ICT. Dit zal op de volgende vergadering nader beslist worden.

De volgende classisvergadering wordt gehouden op 4 juli 2009 om 9.30 uur te Ridderkerk. De roepende kerk is Oud-Beijerland.

Tot slot verzoekt de preses aan ouderling A.J. van Rijs van Nieuw-Beijerland om de vergadering af te sluiten. Na het zingen van Psalm 46: 4 eindigt deze met gebed.

N.J. Teerds, scriba

Ds. C.J. Meeuse hoopt vervolgens te spreken over: "De Bijbelse Messiasverwachting". Hij zal uit het Oude en Nieuwe Testament putten om de Bijbelse Messiasverwachting te schetsen en tevens de aanknopingspunten bieden voor het gesprek met Joden.

Uiteraard zal er ook ruimte zijn voor vragen en discussie tijdens de forumbespreking. Deelname aan deze dag kost € 7,50, incl. lunch.

Opgave kan bij het kantoor in Woerden, Postbus 400, 3440 AK Woerden, info@boardforisrael.nl

■ ZANGAVONDEN

Kampen

Op **vrijdag 22 mei** wordt er in de Bovenkerk te Kampen een Israëlzangavond gehouden, aanvang 19.00 uur. Het Ridderkerks mannenkoor en het jongerenkoor Laudate Deum uit Apeldoorn leveren hieraan een muzikale bijdrage. Het orgel wordt bespeeld door Bert Roest. Ds. J.J. Tanis opent en sluit de avond. Ds. D. de Wit, lid van het Deputaatschap voor Israël, vertelt over het werk onder de Joden in Israël en Oekraïne. Collecte t.b.v. het Deputaatschap voor Israël.

Middelburg

Op **zaterdag 16 mei** vindt er een samenzangavond plaats in de Ter Hoogkerk te Middelburg. Het thema is: Psalmen rond hemelvaart, die door ds. J.M.D. de Heer zullen worden ingeleid. Organist is: Harry Hamer. Collecte t.b.v. het deputaatschap voor Israël. Aanvang: 19.30 uur.

■ BEREIKBAARHEID CBGG TE WOERDEN

Op **vrijdag 22 mei**, de dag na Hemelvaartsdag, zijn de meeste organisaties binnen het te Woerden gevestigde Centraal Bureau van de Geref. Gemeenten gesloten.

Namens de beheerraad,
J.J. de Jong

■ ZENDINGSMARKT TE MELISSANT

Op **zaterdag 16 mei** zal van 9.00-16.00 uur op het terrein van de fa Mijnders aan de provinciale weg te Melissant een zendingsmarkt worden gehouden. Naast een rommelmarkt zijn er 80 kramen met een grote verscheidenheid van goederen en etenswaren. Ook is aan de kinderen gedacht.

De opbrengst is t.b.v. een leeszaalproject in Guinee. Dhr. en mevr. Nijssse die in Guinee werkzaam zijn voor de ZGG, hopen op de markt aanwezig te zijn met een kraam met spullen van het zendingsveld.

BERICHTEN

■ STUDIEDAG DEPUTAATSCHAP VOOR ISRAËL

Op **vrijdag 22 mei**, de vrijdag na Hemelvaartsdag, hoopt het Deputaatschap voor Israël zijn jaarlijkse studiedag te houden in de kerk van de Geref. Gemeente te Gouda, Nieuw Gouwe Oost Zijde 2b. Aanvang 10.00 uur. Het thema zal zijn: "De Messiasverwachting bij Joden vroeger en nu". Dit thema is uiteraard belangrijk bij de benadering van Joden met het Evangelie en wordt inge-

leid door twee sprekers: Mr. David Bond uit Engeland zal spreken over: "De Messiasverwachting onder het Joodse volk tijdens de tweede tempelperiode". Mr. Bond is werkzaam bij de Engelse organisatie Christian Witness to Israel en evangeliseert onder Joden in Londen. Hij richtte onderzoek naar het genoemde onderwerp en zal daar vanuit ook lijnen trekken naar de Messiasverwachting in onze tijd.

Ook zullen zij enkele keren een diaproductie verzorgen. Voor vragen en inlichtingen: tel.nr. 06-51117426.

■ ZENDINGSMARKT EN KERKDIENT IN BENTHUIZEN

T.g.v. het 50-jarig bestaan van de zendingscommissie te Benthuisen wordt er op **zaterdag 9 mei**, van 10.00-15.00 uur, in gebouw "De ontmoeting", Dorpsstraat 67-69 (naast de kerk van de Geref. Gemeente) een zendingsmarkt gehouden. Er is een groot aanbod van bloemen, planten en diverse etenswaren. De kinderen kunnen spelletjes doen. De opbrengst is voor o.a. de ZGG.

Op **woensdag 13 mei** is er t.g.v. van genoemd jubileum van de zendingscommissie een kerkdienst, waarin ds. L. Blok hoopt voor te gaan. Aanvang: 19.30 uur.

■ ZENDINGSVERPOMING TE UDDEL

Op **zaterdag 16 mei** vindt er een verkoop t.b.v. de zending plaats te Uddel, in en om de Rehobothschool Het Drie 21-23. De verkoop duurt van 9.30-14.00 uur.

■ VERKOPING IN BARNEVELD

Op **zaterdag 16 mei** is er een grote verkoop t.b.v. zorgcentrum Elim te Barneveld, Vliegersvelderlaan 42. U bent aldaar van harte welkom van 10.00-15.30 uur.

■ FIETSPUZZELTOCHT TE RIJSSSEN

De jaarlijkse fietstocht die vanuit de Geref. Gemeente te Rijssen-West wordt georganiseerd, zal plaatsvinden op **donderdag, 21 mei** (Hemelvaartsdag). Inschrijven/starten tussen 13.15 en 14.00 uur in/vanaf het gebouw van de Jacobus Fruytier scholengemeenschap, De Stroekeld 142. Kosten € 5,- p.p., maximaal € 10,- per gezin. De opbrengst is t.b.v. het kerkbouwfonds van bovengenoemde Geref. Gemeente. Voor meer info: T. Last, tel. 0622-379 580.

■ FEBE LEDENVERGADERING TE GOUDA

Op **zaterdag 23 mei** hoopt de vereniging Febe haar ledenvergadering te houden in "Huize Winterdijk" te Gouda. Ds. L. Terlouw zal spreken over: "Autonomie en dienstbaarheid, verenigbare begrippen voor de christelijke werker?" Aanvang: 14.00 uur. Ieder die werkzaam is in de gezondheidszorg wordt uitgenodigd deze vergadering te bezoeken. Ook belangstellenden zijn welkom.

■ JAARVERGADERING VOGG TE BARENDRECHT

Op **zaterdag 16 mei** hoopt de VOGG haar ledenvergadering te houden in de Zuiderhavenkerk van de Geref. Gemeente te Barendrecht, Ploegwei 1. Naast de gebruikelijke huishoudelijke zaken verzorgt Wim S. Ros een lezing rond het thema "Van eene zeer kundige hand" met muzikale toelichting. Het orgel dat beluisterd kan worden, bevond zich voorheen in de voormalige kerk van de Geref. Gemeente te Rotterdam-Zuid. Voor verdere informatie zie: www.kerkenmuziek.nl. Iedereen is hartelijk welkom

■ VOGG-EXCURSIE DEN HAAG

Op **woensdag 20 mei** hoopt afd. West van de VOGG een excursie te houden naar het orgel in de Ev. Lutherse Kerk in Den Haag, Lutherse Burgwal 7-9. Na een demonstratie van diverse klankmogelijkheden is er gelegenheid het Bätz-orgel te bespelen door leden die zich daarvoor hebben opgegeven. Afsluiting met een improvisatie door organist Aart Bergwerff. Iedereen is hartelijk welkom. Aanvang 19.30 uur.

■ VERENIGING "IN DE KNOP GEBROKEN"

'In de knop gebroken' is een reformatische vereniging met als doelstelling: Het bevorderen van contacten tussen ouders bij wie tijdens de zwangerschap of kort na de geboorte (een) kind(eren) is/zijn overleden. Op **vrijdag 19 juni** beleggen wij een bijeenkomst met als spreker ds. P. Mulder over het thema: "Pastoraat". Vragen n.a.v. dit bericht of over de vereniging kunt u mailen naar: secretaris@indeknopgebroken.nl Onze website (in aanbouw) is: www.indeknopgebroken.nl

■ KONINKLIJKE ONDERSCHIEDINGEN

Op 29 april ontvingen drie leden van onze gemeente, tegelijk met vijf andere inwoners van Scherpenzeel een koninklijke onderscheiding. Deze drie werden benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau.

- W.J. Kroneman (61) ontving de onderscheiding mede vanwege zijn werk als diaken (1970-1974) en ouderling (vanaf 1974) in onze gemeente. Tevens was hij comitélid van de Gereformeerde Bijbelstichting (1970-1983, vanaf 1973 als voorzitter) en zo'n 20 jaar schoolbestuurslid (jarenlang als 2e voorzitter).

- C. Renes (69) werd in 1975 diaken en dient sinds 1977 als ouderling. Vele jaren maakte hij deel uit van de achtervolgende bouwcommissies.
- G. Leeuwrent (76) was in de jaren 1977-2003 kosten in ons kerkgebouw. Van zijn talrijke vrijwilligersactiviteiten noemen we alleen het lidmaatschap van het bestuur van de SGP-kiesvereniging (1966-1999), van het GBS-comité (1971-2008, vanaf 1996 als voorzitter) en van het GBS-districtsbestuur (1990-2008)

De Heere geve de gedecoreerden in ootmoed terug te mogen zien op wat Hij schonk.

Kerkenraad Geref. Gemeente te Scherpenzeel.

Op 29 april is aan onze medebroeder ouderling E.J. Voortman door de burgemeester van gemeente Wierden, waar Enter onder ressorteert, een koninklijke onderscheiding uitgereikt. Hij is benoemd tot ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Het vele werk op maatschappelijk terrein, maar ook op kerkelijk gebied, dat door dhr. Voortman wordt en werd verricht is door de burgemeester gememoreerd. Wij weten dat deze werkzaamheden, naast zijn werk als directeur van de Rabobank Rijssen-Enter, veel tijd en aandacht vragen. De burgemeester noemde een aantal kwaliteiten van dhr. Voortman: solide, degelijk, zuinig en zakelijk.

In zijn dankwoord gaf de gedecoreerde te kennen dat de gaven die genoemd werden enkel uit genade door de Heere Zelf geschonken zijn. Dat het geen verdienste van zijn kant is geweest, maar dat het de Heere is geweest Die de krachten gegeven heeft.

Als kerkenraad en gemeente feliciteren wij dhr. Voortman, zijn vrouw en kinderen van harte met deze koninklijke onderscheiding. Wij wensen hem toe dat hij nog vele jaren onder Gods zegen het werk mag verrichten tot eer van Zijn Naam en tot uitbreiding van Gods Koninkrijk op deze aarde.

Namens kerkenraad Geref. Gemeente te Enter, N.M.A. Diepeveen

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

KERKDIENSTEN

■ ZONDAG 10 MEI 2009

Aagtekerke 9.30 uur ds. Tuinier en 14.30 en 19.00 uur leesdienst; Aalburg 18.00 uur ds. Van Gelder; Aalst 9.00 en 14.30 uur stud. IJsselstein; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Alphen a/d Rijn 19.00 uur ds. Clements; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 uur ds. B. van der Heiden en 15.00 uur ds. Van Manen; Arnhem 16.00 uur ds. B. van der Heiden; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. Terlouw; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur stud. Boeder; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. Kleppe; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 19.00 uur ds. P. Mulder; Bodegraven 10.00 en 18.30 uur ds. Verweij; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 15.00 uur ds. De Waard (openb.bel.); Den Helder 19.15 uur ds. Heijkamp; Deventer 18.00 uur ds. De Wit; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Doetinchem 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. De Wit; Dordrecht 10.00 en 17.30 uur ds. Brugge; Drachten 19.00 uur stud. Bredeweg; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Van Manen; Emmeloord 18.30 uur ds. Tanis (openb.bel.); Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur ds. Heijkamp; Enter 9.00 uur ds. Schreuder; Ermelo 15.00 uur ds. F. Mulder; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Meeuse en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 15.00 uur ds. Pater; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Groningen 10.00 en 16.00 uur stud. Bredeweg; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hellevoetsluis 10.00 en 18.00 uur ds. De Leeuw; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Joosse; Hoogvliet 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Houten 11.00 uur leesdienst en 17.00 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Tanis; Kapelle-Biezelinge 9.30 en 18.00 uur ds. Baan en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00

uur ds. Beens; Kortgene 18.30 uur ds. C. Harinck; Krabbendijke 14.00 uur ds. Van Krimpen; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Kruijningen 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. Hoogerland en 14.00 uur leesdienst; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Meeuwen 14.30 uur ds. Karens; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. Moens; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 18.30 uur ds. Moens; Moerkapelle 9.30 uur ds. Paul en 18.30 uur (doventolk) stud. G.W.S. Mulder; Naaldwijk 9.30 en 16.00 uur stud. G.W.S. Mulder; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Vermeij; Nieuwdorp 14.30 uur ds. Baan; Nieuwe Tonge 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk (Melkrijder 15) 18.30 uur ds. Schot; Nisse 14.30 uur ds. Meeuse; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Oostburg 15.00 uur ds. Tuinier; Oostkapelle 15.00 uur ds. De Heer; Oostvoorne 15.30 uur ds. De Leeuw; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Pater; Poortugaal 15.30 uur ds. Labee; Puttershoek 10.00 en 15.00 uur stud. Maljaars; Rhenen 10.00 uur ds. Van Gelder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur leesdienst; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 16.00 uur ds. Boogaard; Rijssen-Noord 9.00 en 15.30 uur ds. Van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur leesdienst; Rijssen-Zuid (Noorderkerk) 11.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. Schreuder; Rilland-Bath 14.00 uur Hakvoort; Rotterdam-Centrum 19.00 uur ds. Veenendaal; Rotterdam-IJsselmonde 14.30 uur ds. Silfhout; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Bakker en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. Verschuure; Scheveningen 15.15 uur ds. A.B. van der Heiden; Sint-Philipsland 15.00 uur ds. Bakker; Sliedrecht (Middel-diepstraat 31) 12.00 uur ds. W.J. Karels en 19.00 uur ds. Terlouw; Soest 19.15 uur ds. L. Blok; Sprang Capelle 14.30 uur ds. Brugge; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. De Waard; Terneuzen 10.00 uur ds. C. Harinck en 18.00 uur ds. Tuinier; Terwolde-De Vecht 14.30 uur stud. Boeder; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. Labee; Uddel 11.15 en 18.30 uur ds. Mouw; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis;

Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. Van Belzen; Vlaardingen 15.30 uur ds. W. Harinck; Vlissingen 16.00 en 19.30 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Golverdingen en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. Karens; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Eckveld; Zoetermeer 16.30 uur ds. Paul (bev. ambtsdr.); Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Veenendaal; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 12 MEI 2009

Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. Hogchem (Instituering Barneveld-Zuid); Berkenwoude 19.30 uur ds. Van der Net; Boskoop 19.00 uur ds. Golverdingen (huw.bev.); Dirksland 19.30 uur ds. Schipper; Hoogvliet 19.45 uur ds. Pater; Moerkapelle 19.30 uur ds. Schot; Naaldwijk 19.45 uur ds. Van Gelder; Nieuwdorp 19.30 uur ds. De Waard; Oosterland 19.30 uur ds. P. Mulder; Ouddorp 19.30 uur ds. Hakvoort; Puttershoek 19.30 uur ds. Tuinier; Rilland-Bath 19.30 uur ds. Silfhout; Sprang Capelle 19.30 uur ds. Verweij; Terwolde-De Vecht 19.30 uur ds. Beens.

■ WOENSDAG 13 MEI 2009

Aalburg 19.30 uur ds. Van Manen; Aalst 19.30 uur ds. P. Mulder; Brakel 19.30 uur ds. Karens; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. Van Boven; Dinteloord 19.30 uur ds. De Heer; Ermelo 19.30 uur ds. Tanis; Goudswaard 19.30 uur ds. W.J. Karels; Meeuwen 19.30 uur ds. Gunst; Nieuw Beijerland 14.00 uur ds. Vermeij (huw.bev.); Nisse 19.30 uur ds. Hoogerland; Oostvoorne 19.30 uur ds. Schipper; Oudemirdum 19.30 uur ds. Van Dieren; Rhenen 19.30 uur ds. Terlouw; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. F. Mulder; Utrecht 20.00 uur ds. De Leeuw; Vlaardingen 19.30 uur ds. Hogchem.

■ DONDERDAG 14 MEI 2009

Genemuiden 19.30 uur ds. Verweij; Hoogeveen 19.30 uur ds. De Wit; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. De Leeuw; Krimpen a/d IJssel 14.15 uur ds. P. Mulder (huw.bev.); Melissant 19.30 uur ds. De Jongste; Scherpenzeel 13.45 uur ds. Verschuure (huw.bev.); Scheveningen 19.30 uur ds. Mondria; Terwolde-De Vecht 14.00 uur ds. Van Dieren (huw.bev.).

■ VRIJDAG 15 MEI 2009

Borssele 15.00 uur ds. Van Krimpen (huw.bev.); Drachten 14.30 uur ds. Tanis (huw.bev.); Hardinxveld - Giessendam

14.00 uur ds. W.J. Karels (huw.bev.); Krabbendijke 14.30 uur ds. Hoogerland; Oostkapelle 14.30 uur ds. Tuinier (huw.bev.); Scherpenzeel 14.15 uur ds. Verschuure (huw.bev.).

■ ZATERDAG 16 MEI 2009

Yerseke 13.30 uur ds. Van Krimpen (huw.bev.).

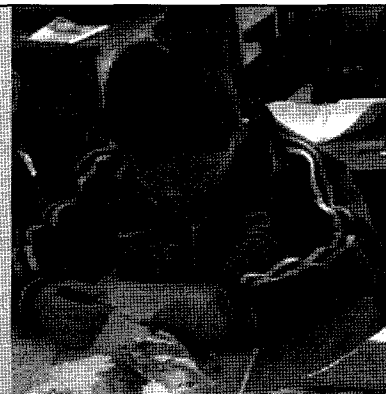
■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur ev. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6-l) 9.30 en 15.30 uur ev. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur ev. S. de Visser; Merkssem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur ev. H.J. van den Boogaart.

ADVERTENTIES

Kinderen
willen leren
en lezen

Kinderbijbels spreken een heldere taal.
Wat god helpt hierbij.

Stort uw gift op 3473. 76. 029 t.n.v.

Hudson Taylor/SBHC te Rhenen.

HUDSON TAYLOR
Stichting Bijbelse Hulpverlening China

Voor info of voorlichting: Bel 06 200 13 173 of kijk op www.hudson-taylor.nl

Als je **leraar** wilt worden,
moet je in **Gouda** zijn

Driestar educatief datis duidelijk

- Een stevige christelijke basis
- Gedegen kennis van theorie en praktijk
- Uitbouw van eigen interessegebieden
- Een boeiend studentenleven
- Uitzicht op een aantrekkelijke baan

AGENDA

Kom naar een voorlichtingsmoment om ons te ontmoeten!

13 mei 2009	Open Avond	Leraar Voortgezet Onderwijs
	Leraar Basisonderwijs deeltijd en Pedagogiek	
28 augustus 2009	Open Avond	Leraar Voortgezet Onderwijs
11 december 2009	Open Dag	Leraar Basisonderwijs

Driestar educatief

Voor vitaal christelijk onderwijs

zie www.driestar-educatief.nl/hogeschool

LERAAR BASISONDERWIJS (PABO)

LERAAR VOORTGEZET ONDERWIJS

PEDAGOGIEK

NIEUW!

De rol des boeks is met Mijn naam vervuld

Een bundel met acht preken (o.a. advent, biddag, oudjaar) van ds L. Blok.

Prijs € **14,90**
(excl. verzendkosten)

De opbrengst komt geheel ten goede aan het orgelfonds van de gemeente Gorinchem.

Te bestellen bij:
a.van.hartingsveldt@kliksafe.nl,
tel. 0183-625 460 of
mblok@solcon.nl,
tel. 0341-559 054

Waardige en stijlvolle verzorging

van begrafenissen met aandacht voor persoonlijke wensen. In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.

- opbaren met kistkoeling bij u thuis of in een voor u bekende aula
- dag en nacht bereikbaar en overal te onbieden
- wij verzorgen alleen begrafenissen
- laatste verzorging van de overledene door een gediplomeerd verpleegster

Begrafenisverzorger:

• H. de Jongh • P.H. van der Leij • D.D.F. Mielste

Begrafenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam:

Reepijzer 5, Tel. (0184) 61 11 54

Waardenburg:

Kerkstraat 17b, Tel. (0418) 65 20 39

WALCHEREN aan de duinen 4-pers.
vak. huis 0786815858 / 0626114521

Uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland biedt de SHG gekwalificeerde kraamzorg en gezins- en bejaardenzorg die aansluit bij uw manier van leven. Dit houdt voor ons in dat Bijbelse normen en waarden de basis vormen voor uw dagelijkse levenshouding en mediagebruik.

Kraamzorg

Meldt u tijdig aan om teleurstelling te voorkomen.

Voor informatie of inschrijving kunt u ons bereiken op telefoonnummer **0187 - 48 91 73**

b.g.g. 0342 - 49 21 55. Op werkdagen van 9.00 - 11.00 uur en van 13.00 - 15.00 uur en op vrijdagavond van 19.00 - 21.00 uur.

Gezins- en bejaardenzorg

Voor informatie of inschrijving kunt u ons bereiken op telefoonnummer **0166 - 65 26 05**. Op werkdagen van 9.00 - 11.00 uur en op vrijdagavond van 19.00 - 21.00 uur.

De gratis brochure zenden wij u graag toe.

STUDEREN BIJ DE CGO

De bijbel lezen in de grondtalen?

Bezoek dan de informatieavond van de CGO op **11 mei** in gebouw Bèta van het Driestar College, Ronsseplein 1 te Gouda.

Voorlichting over de cursus Hebreeuws van 19.30 uur tot 20.30 uur.
Voorlichting over de cursus Grieks van 21.00 uur tot 22.00 uur.

Voor meer informatie:

www.cgo.nu

drs. C.J.J. Clements, docente,

tel. 0182-531522, e-mail: cjj@solcon.nl.

dhr. W.M. van der Wilt, directeur,

tel. 010-4510560, e-mail: wmvanderwilt@cgo.nu.

CURSUSGODSDIENSTONDERWIJS

HBO-OPLEIDING

Nu bij vak.oord Holsappel

laatste bungalows in mei voor € 185,- excl. p/w.

Bel voor info met 0548-512790 of kijk op

www.vakantieoordholsappel.nl

Vakantie Oostenrijk:

Te huur: prachtige luxe chalet of app., 2-9 pers., in mooie omgeving v. Saalbach-Hinterglemm, in elk seizoen.

Info: 06-51166845/0180-322181

Westzaan te huur: vrijst. woning

v.a.g.v. Bij boerderij, in omgeving van vis- en vaarwater. Niet duur.

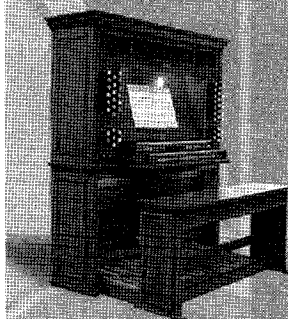
Nog enkele weken vrij. Z.I.E.H.

Tel. 075-6160213.

Vakantie op de Veluwe?

4-persoons woning te huur in Stroe €350,- per week, tel. 06-21420647 inl. molshoop@solcon.nl

Orgelcentrum Andante is dealer van JOHANNUS - MONARKE - CONTENT - EMINENT

ORGELCENTRUM
ANDANTE

In onze beide winkels is een ruim assortiment aan bladmuziek in zowel notenschrift als klavarscribo te vinden.

A. van Ostadelaan 35, VEENENDAAL

Tel: 0318 - 505063, Fax: 0318 - 505851

Oranjestraat 6, RIJSSEN

Tel: 0548-515866, info@andanteorgels.nl

u vindt ons ook op www.andanteorgels.nl

DE SPECIALIST IN HUISKAMER- EN KERKORGELS

HET MOOISTE IN HEIDELBERG?

Het mooiste in Heidelberg is... dat er een aloude reformatische gemeente aan het groeien is. Nog heel klein, maar toch! Een kerkje waar de waarheid naar Gods Woord weer verkondigd wordt. We proberen hen en anderen te helpen. Hoe? Kijk op www.svvhed.org en help ons helpen. Uw steun meer dan waard!

T 0416 - 691788
info@svvhed.org
Gift: 548.98.79.20

HEIDELBERG & DORDRECHT

Begraafenisverzorging "Honestum"

☎ 0180 - 628908 (Dag en Nacht)

L. Melieste - Verveer

Voor Rotterdam - Barendrecht - Ridderkerk
H.I.Ambacht - Zwijndrecht - Dordrecht e.o.

SERVICE AAN
HUIS MOGELIJK

AMBTSKLEDING | ROUWKLEDING
KOORKLEDING | ZAKELIJKE KLEDING

WWW.BOEDERCOMFORTKLEDING.NL
GLASHORST 123A | 3925 BR SCHERPENZEEL | T (033) 258 98 30

Vakantie in eigen sfeer?

Informeer naar de mogelijkheden van huur, koop en belegging.

... heel eigen

070-415 93 44, www.casafamilia.nl

Internet nodig? Kies dan voor KlikSAFE!

ADSL vanaf € 26,95 per maand. Inclusief virusscan op mail, spamfilter en vijf mailboxen.

klikSAFE ...bewuste keus

Kijk op www.klikSAFE.nl of bel (0341) 274 999.

Handen van de kerk wereldwijd

**Dominicaanse
Republiek**
Gezondheidszorg

Darfur
Noodhulp

Papua
Alfabetisering

Peru
Aandacht en liefde
voor straatkinderen

Zuid-Afrika
Strijd tegen HIV / Aids

Help mee!

- Steun ons werk met een gift
- Nodig ons uit voor een gemeenteavond of op vereniging

HANDEN VAN DE KERK
**Bijzondere
Noden**

GIRO 307447 Woerden

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING IN BIJZONDERE NODEN VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN
Houttuinlaan 7 • 3447 GM Woerden • T 0348 48 99 10 • E bijzonderenoden@cbgg.nl • I www.bijzonderenoden.nl

Als je er samen niet
meer uitkomt...

Mediation is een optie

SDPI ADVIES

dr. S.D. Post MPM
NMI mediator
06 49 49 81 44
www@sdpadvies.nl

Ook coaching en interim-management.

Te huur: **Voorthuizen/Gardenen**,
2 à 3 pers. bungalow, voor week
21, 22 en 23 of latere periode.
Bel voor info: 078-6122508 of
06-23396573.

Boekhandel en Antiquariaat De Roo

Ruim assortiment nieuwe en 2e hands
boeken: Theologie (prekenboeken,
levensbeschrijvingen, Bijbelcommentaren),
Bijbels (sv), kinderboeken en leesboeken.
Ook voor uw cd's en kaarten

www.derooboeken.nl

Van Meelstraat 12 3331 KR Zwijndrecht

078-6124081

Tevens inkoop/taxatie

maandag gesloten gratis parkeren

Te huur: **De Klomp - Veenendaal.**

Kort bij station. 2 woonkmr.,
2 slaapkmr., gebruik van keuken,
WC en douche, v.a. sept. 2009,
voor verpleegster, schooljuffr. of
studente. Tel. 0318-574570.

**Heeft u een CONFLICT
en komt u er niet uit?**

Kijk op

www.vooruwoplossing.nl

Coaching en Mediation

HBO OPLEIDING THEOLOGIE

Heeft u een boodschap aan jongeren?

Gaat uw hart uit naar zending, evangelisatie, jeugdwerk
of pastoraat? Of bent u gewoon geïnteresseerd in een
theologiestudie op hbo-niveau?

**Bezoek dan een van de volgende voorlichtings-
bijeenkomsten:**

Maandag 11 mei, in gebouw Bèta van het Driestar
College, Ronsseplein 1 te Gouda.

Voorlichting over alle varianten van 19.30 uur tot
20.30 uur. Open les van 20.50 uur tot 22.00 uur.

Woensdag 13 mei, in het gebouw van christelijke
hogeschool Driestar *educatief* te Gouda.

Voorlichting over de opleiding tot docent godsdienst.
Inloop: 19.00 uur. Aanvang: 19.30 uur.

Een informatiefolder kunt u downloaden via www.cgo.nu.

U kunt ook contact opnemen met de voorlichter:

dhr. A.W. Burghout, tel. 0167- 573118,
e-mail: voorlichting@cgo.nu.

**Voor bevoegde docenten zijn er aantrekkelijke vrijstellin-
gen mogelijk! Vragen daarover kunt u stellen aan:**

- drs. J. van Mourik, adjunct-directeur,
tel. 0113-344407, e-mail: jvm@cgo.nu
- dhr. W.M. van der Wilt, directeur,
tel. 010-4510560, e-mail: wmvanderwilt@cgo.nu.

HBO-OPLEIDING

CURSUS GODSDIENSTONDERWIJS

ELSPEET: Vrijstaande luxe stenen
bungalows op ruime kavels voor
6-8 personen. Indeling: hal, 3 slaap-
kamers, badkamer, grote woonka-
mer met open keuken, terras en
berging. Wasmachine, droger, vaat-
wasser en oven. Week 32 niet
beschikbaar.

Info: www.lochtenveld.nl of
0577-461043/06-53651000.

begrafenisverzorging Den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam,
Gouda, Den Haag en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst
uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

Mozartlaan 13

3131 ES Vlaardingen

Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Actiemarkt
Geref. Gem. Klaaswaal

Brood en banket
Springkussen
Gereedschappen

Bonbons
Pell en boog schieten
Houtsnijwerker

16 MEI 2009
Welkom

Havenweg 9
3286BA Klaaswaal
0186-571058

9.30 - 16.30 uur

Parkeren

Volg aanwijzingen ter plaatse

Geerts
herenkleding

Ambtskleding

Kostuums: 2- en 3-delig zwart - grijs - e.a.
 Trouwkostuums - Jacquets - Pantalons
 Streepjacks - Overhemden
 Stropdassen - Sokken - Overjassen
 Hoeden - Schoenen

Winkel: Dorpsstraat 229, Scherpenzeel
 Telefoon 033-2778899 b.g.g. 06-30189592

OPENINGSTIJDEN: MA. GESLOTEN,
 DI T/M DO 9-18 UUR,
 VR 9-21 UUR EN ZA 9-17 UUR.
 OP AFSpraak MOGELIJK

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR

Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
 3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl

BEGRAFENISVERZORGING KINA
010 - 458 31 12

Rotterdam, Drechtstreek, Krimpenerwaard, Gouda
 D.W. Schipper 010-4506626 J. Kooijman 0182-583932
 Capelle aan den IJssel Gouda

Voor een zorgzame begeleiding

KOSTER
 Begravenisondernehmung

Barneveld,
 Scherpenzeel e.o.
 A. Koster
 telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
 3925 CD Scherpenzeel
 Centraal nummer (24 uur):
 033 277 0555

Bakkeveen Fries/ Drentse Wouden
 (12 km van Drachten) of **Ameland**
 of **Terschelling** luxe chalets en
 stacaravans v.a. € 20 per dag - ook
 hoogseizoen nog mogelijkheden
 zie: www.vdsluisvakanties.nl
 of bel 0512-516096 voor info.

• DIVERSE BLOKFLUITEN
 • DWARSFLUITEN
 • MUZIEKSTANDAARDS
 • ROEMEENSE PANFLUITEN
 • VIOLEN

R. MULDER - STAPHORST
 06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944

HARKES Persoonlijke zorg
 Begravenissen voor uw begrafenis

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

Wij verzorgen alleen begravenissen
Dag en nacht bereikbaar - overal te ontbieden

Te Huur:
 Groot familie/vakantiehuis op de
Hunsrück (Duitsland). Zeer mooie
 ligging in een rustig dorpje
 (Schlierschied), 25 km vanaf de
 moezel en 25 km vanaf de Rijn.
 ± 25 slaapplekken, onderverdeeld
 in diverse appartementen.
 Grote eetzaal, recreatiezaal en tuin.
 Voor meer informatie kunt u
 terecht bij: Fam. F.J. Poepjes
 Tel: 0577 462038, Tel: 0620735340
 Tel: 0620735341

Van Horssen bv BOEKHANDEL & UITGEVERIJ

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
 Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:
 Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken
 voor jong en oud, Voordeelboeken,
 Tweedehands, CD's en bladmuziek.

Te huur: **4-pers. stacaravan** op
 de Hofstee (Nunspeet). Veel rust
 en privacy, compleet ingericht.
 Voor- en naseizoen en
 wk 33 & 34 nog vrij.
 Meer info: 06-20604209.

Ermelo: Te huur onze ruime
hoekwoning. 2-3 pers. Nabij
 winkels, bos, hei, zwembad.
 19 juli-31 juli. Info: 0341-550770

BIJ ONS IS VERSCHENEN:

**Praktische uitleg
 van de Psalmen**

door ds. J.H. Donner
 in twee fraai uitgevoerde banden totaal 1017 pagina's.
 Op een nauwkeurige wijze hertaald door de heer J.C. Vogel

Het geheel is voorzien van een aanbevelend 'Ten geleide'
 door ds. J.J. van Ekeveld waarin hij o.a. schrijft:

*'Vrijmoedig durf ik te zeggen, dat u hier een verkalring vindt met voed-
 sel voor het geestelijk leven. Iedere kerkganger kan hier zaken vinden,
 die voor hem van wezenlijk belang zijn'*

En ds. G.J. van Aalst schrijft in de boekbespreking in de Saambinder van
 vorige week het volgende:

*'Eenvoud gepaard met diepgang. Wetenschap en Godsvrucht. Dat
 maakt deze eenmalige (her)uitgave dan ook zo waardevol. Daarom
 zouden we ze ook graag in de handen van de gemeente willen zien.
 Vooral ook van onze jongeren. Het laat zich als een dag-boek lezen'*

Deze uitgave is ook bijzonder geschikt als belijdenisgeschenk!!

Prijs compleet slechts **€ 59,90**

Verkrijgbaar bij:

HOEKMAN
 boekhandel plus

Noordzandstraat 34, 4401 CG Yerseke
 tel. 0113-572907
email:info@hoekmanboekhandelplus.nl
 en in de boekhandel

Zorg dichtbij

Rotterdam Gouda Veenendaal
 Gorinchem
 Zwijndrecht
 Goes

Actief in uw regio!

Waar u ook woont,
 Agathos brengt zorg dichtbij:

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging
- Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator
 aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen.
 Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de
 CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
 THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl
Zorg met een eigen kleur